

A GYANÚSÍTOTT ÉS/VAGY VÁDLOTT GYERMEKEKNEK NYÚJTOTT JOGI SEGÍTSÉGRE VONATKOZÓ MINŐSÉGI KÖVETELMÉNYEK

LÉPÉSRŐL LÉPÉSRE FELÉPÍTETT ÚTMUTATÓ

A CLEAR-Rights projekt az Európai Unió Igazságügyi Programja (2014-2020) társfinanszírozásával valósul meg. A jelen dokumentum tartalma kizárólag a szerzők véleményét tükrözi, és az ő kizárólagos felelősségi körükbe tartozik. Az Európai Bizottság nem vállal felelősséget az ebben a dokumentumban foglalt információk felhasználásáért.

ISBN: 978-2-931126-18-9

A Belgiumi Királyi Könyvtárban való regisztráció száma: D/2022/14.132/6
Publicare Aprilie 2022

A GYANÚSÍTOTT ÉS/VAGY VÁDLOTT GYERMEKEKNEK NYÚJTOTT JOGI SEGÍTSÉGRE VONATKOZÓ MINŐSÉGI KÖVETELMÉNYEK

LÉPÉSRŐL LÉPÉSRE FELÉPÍTETT ÚTMUTATÓ

KÖSZÖNETNYILVÁNÍTÁS

A jelen dokumentum a CLEAR-Rights projekt keretében készült. A projektet a Terre des hommes magyarországi regionális központja vezeti a Terre des hommes Romania, a PILnet Alapítvány, az Alliance of Lawyers for Human Rights (Franciaország), a Defence for Children International (Belgium) és a Defence for Children (Hollandia) partnereként.

A Minőségi követelményeket és a Lépésről lépésre felépített útmutatót a CLEAR-Rights projekthez tanácsadóként felvett **Lea Hungerbühler (LEXIMPACT)** és a **Peace of Mind Afghanistan** (Lelki Béke Afganisztánban) készítette, a belgiumi Defence for Children International irányításával.

A partnerszervezeteken belül e dokumentum kidolgozásában elsősorban Eva Gangneux (DCI Belgium), Zoé Duthuillé (DCI Belgium), Laurent Beauthier (DCI Belgium), Marcos de Barros (Tdh Magyarország), Mariama Diallo (Tdh Magyarország), Vég Zsuzsanna (a Tdh Magyarország korábbi tagja), Silvia Randazzo (Tdh Magyarország), Rutai Zsuzsanna (a PILnet tanácsadója), Giulia Patanè (PILnet), Lily Coisman (az AADH korábbi tagja), Noanne Tennesson (AADH), Mihai Enache (Tdh Románia), Sharon Detrick (DCI ECPAT NL), Eva Huls (DCI ECPAT NL), Marije Jeltens (a DCI ECPAT NL tanácsadója) vett részt.

A projekt partnerei szeretnének köszönetet mondani Helmut Sax, Rebecca O'Donnell, Isabelle Toulemonde, Maria Herczog, Ton Liefwaard, Elizabeth Vrieling, Raul Alexandru Nestor, Olimpia Eva Constantini és Angela Vigil számára, akik a Technikai Szakértői Csoport tagjaiként értékes visszajelzéseikkel segítették a jelen dokumentum kidolgozását.

A projektpartnerek ezenkívül szeretnének köszönetet mondani a Gyermejközi Tanácsadó Bizottságok tagjainak, akik a franciaországi AADH, a romániai és a magyarországi Terre des hommes által szervezett workshopokon való részvételükkel járultak hozzá e dokumentum kidolgozásához.

Az Európai Unió
Igazságügyi Programja
(2014-2020) által
társfinanszírozott projekt.

KEY POINTS ABOUT

A CLEAR-Rights projektet a Terre des hommes magyarországi regionális központja vezeti a Terre des hommes Románia, a magyarországi PILnet Alapítvány, a francia Alliance of Lawyers for Human Rights, a belgiumi Defence for Children International és a Defence for Children Holland partnereként.

További információért olvassa be a QR-kódot vagy forduljon a projekt kapcsolattartójához: Marcos de Barros marcos.debarros@tdh.ch

MI A CLEAR-RIGHTS PROJEKT CÉLJA?

Európában számos gyermek számára a büntető igazságszolgáltatás továbbra is igazságtalan. A CLEAR-Rights projekt célja annak biztosítása, hogy minden bűncselekménnyel elkövetésével gyanúsított vagy vádolt gyermek számára elérhető legyen az ingyenes, szakosított jogi segítség.

KIKET VONUNK BE?

A CLEAR-Rights projekt támogatja a jogi segítségnyújtó és a pro bono rendszerben dolgozó jogászokat, a gyermekjogi szakembereket és a törvénnyel összeütközésbe került gyermekeket.

MIVEL FOGLALKOZUNK?

A gyakorló jogászokat gyermekbarát jogi segítségnyújtásra képezzük és erősítjük a gyermekjogi szakemberek közötti együttműködést. A gyermekekből álló tanácsadó bizottságok értékelik és részt vesznek a minőségbiztosítási eszközök fejlesztésében, valamint a gyermekek jogaival kapcsolatos érdekvédelmi rendezvényeket szerveznek.

HOL?

A projekt Magyarországra, Romániára, Belgiumra, Franciaországra és Hollandiára összpontosít, de a projektben fejlesztett eszközöket és anyagokat egész Európában terjesztik.

ELŐSZÓ

Tisztában vagyunk azzal, mennyire fontos, hogy egy bűncselekmény elkövetésével gyanúsított, vádolt vagy elítélt személy oldalán olyan ügyvéd álljon, aki minőségi jogi segítséget és hatékony képviseletet biztosít az egész eljárás során. Az ilyen segítségnyújtás olyan alapvető fontosságú az emberi jogok tiszteletben tartása szempontjából, hogy azt mindenki számára elérhetővé kell tenni, függetlenül attól, hogy meg tudja-e fizetni az ilyen szolgáltatásokat vagy sem.

Amennyiben egy gyermeket bűncselekmény elkövetésével gyanúsítanak vagy vádolnak, az a tendencia terjedt el, hogy a gyermekeket kis embereknek tekintik, ezért „kisebb ügyeik” vannak, és végső soron csak „kisebb jogokkal” rendelkeznek, amelyeket meg kell védeni. Ugyanakkor, ha gyerekekről van szó, nem szabad elfelejtenünk, hogy nem létezik kisebb vagy egyszerűbb eset. Még olyan esetekben is, amikor a gyermek ellen felhozott vádak nem tekinthetők túl súlyosnak, az igazságszolgáltatás élménye a gyermek fejlődésének ilyen fontos pillanatában maradandó következményekkel járhat, és kitörölhetetlen nyomot hagyhat a gyermekben és a majdani felnőttben.

Ezért van szükség arra, hogy a gyermek képviselete során konkrét minőségi követelmények legyenek érvényben. Mindazonáltal egy kiskorú személy megfelelő képviselete még mindig hatalmas kihívás, és reméljük, hogy ez az útmutató segít Önnek e fontos küldetés teljesítésében.

A CLEAR-Rights projekt csapata

TARTALOMJEGYZÉK

KÖSZÖNETNYILVÁNÍTÁS	1
ELŐSZÓ	3
ELŐZMÉNYEK	6
1. A kontextus	6
2. A CLEAR-Rights projekt	6
3. Célkitűzés	7

RÉSZ 1 A TÖRVÉNNYEL ÖSSZEÜTKÖZÉSBE KERÜLT GYERMEKEK SZÁMÁRA NYÚJTOTT JOGI SEGÍTSÉGRE VONATKOZÓ MINŐSÉGI KÖVETELMÉNYEK 9

1. Minőség	10
2. Megbízható és reagálásra kész	11
3. Kötelességorientált	12
4. Holisztikus	12
5. Gyermekjogokra összpontosító	13
6. Részvételen alapul	14
7. A gyermek mindenképp felett álló érdekére összpontosít	14
8. Figyelemmel kíséri a gyermekbarát kommunikációt	15
9. Biztonságos és védelmező	15
10. Bizalomteljes	16
11. Érzékeny a sérülékeny pontokra	16
12. Együttműködő	17
13. Figyelmet szentel a gyermek tájékoztatására és felkészítésére	17
14. A nem szabadságvesztéssel járó és helyreállító intézkedések felé orientáltak	18

RÉSZ 2 LÉPÉSRŐL LÉPÉSRE FELÉPÍTETT ÚTMUTATÓ A MINŐSÉGI NORMÁK VÉGREHAJTÁSÁHOZ 19

1. Mi a helyzet, ha még soha nem dolgoztam gyermekekkel?	20
2. Befogadás: A törvénnyel összeütközésbe került gyermeket érintő ügy elvállalása	20
3. A rendőrsőn	22
4. Az ügyfelével való első találkozás	24
5. Hatékony ügyfélkommunikáció	27

6. A mentális egészség és a sérülékeny pontok értékelése	29
A. Retraumatisáció megelőzése	34
B. Trauma-informált ügyvédi munka	36
C. Gyermekközpontú és jogalapú megközelítések ösztönzése	37
D. Mentálhigiénés és pszichoszociális támogatási gyakorlatok az Ön és a gyermek számára	38
7. Koordinálás és titoktartás: Szervezetek közötti együttműködés és átirányítás	40
8. A gyermek szüleinevel/ törvényes képviselőivel való kapcsolattartás	42
9. A gyermek felkészítése és képviselése a jogi eljárásban	43
10. Az Ön képviseletével kapcsolatos konfliktusok kezelése	46
11. A törvénnyel összeütközésbe került gyermek éppúgy áldozat?	47
12. A fogva tartott gyermek támogatása	48
Esettanulmány: Magánzárka és akut szuiciditás	50
Esettanulmány: Ajánlott intézkedések	50
13. Folyamatos és átfogó támogatás nyújtása	51

MELLÉKLETEK TOVÁBBI ERŐFORRÁSOK GYERMEKKORÚ ÜGYFÉLNEK TÁMOGATÁSÁHOZ

53

A melléklet: Eszközök az aggodalmat érző gyermekkel való bánásmódhoz	54
B melléklet: Eszközök a szorult helyzetben lévő gyermekkel való bánásmódhoz	55
C melléklet: Eszközök a tehetetlenség érzésének kezelésére	57
D melléklet: Olyan eszközök, amelyek segítenek a gyermekkorú ügyfélnek önmaga segítségével	58
E melléklet: Az aktív odafigyelés eszközei	59
F melléklet: Esettanulmány - A magánzárka értékelése mentálhigiénés szempontból	60
HIVATKOZÁSOK	63
JEGYZETEK	67

ELŐZMÉNYEK

1. A kontextus

A törvénnyel összeütközésbe került gyermekek jogosultak a megfelelő minőségű jogi segítségre. Ugyanakkor közülük sokan Európában továbbra is nehezen férnek hozzá. A jogi segítség rendelkezésre állása, hozzáférhetősége, elfogadhatósága és adaptálhatósága tekintetében hiányosságok merültek fel a Belgiumban, Franciaországban, Magyarországon, Romániában és Hollandiában a CLEAR-Rights projekt első szakaszában vezetett helyzetfelmérés során.¹ Az ügyvédek gyermekjogokkal és a gyermekek igazságszolgáltatásával kapcsolatos ismeretei még mindig fejleszthetők. Továbbá az interdiszciplináris ismeretek hiánya még mindig komoly akadályt jelent az ügyvédek számára, hogy megértsék az egyes gyermekek sajátos helyzetét, és ez alapján releváns és megfelelő intézkedéseket javasoljanak. A legtöbb országban az ügyvédek elismerik, hogy több ismeretet kell szerezniük a gyermekbarát kommunikáció és a gyermekérzékeny megközelítés terén. Ez korlátozza az ügyvédek képességét arra, hogy megértsék a gyermeket és közvetíteni tudják a hangját az eljárás során. Számos kezdeményezés és kapacitásfejlesztő projekt létezik, de a képzés költségei és a túlterheltség még mindig jelentős akadályt képviselnek. Számos minőségi elvárás került meghatározásra, amelyek többek között az ügyvéd elérhetőségét az eljárás minden egyes szakaszában, valamint az ügyvéd megfelelő és hatékony szerepét szabályozzák. Ezek a normák alapvető fontosságúak annak érdekében, hogy a gyermek a számára szükséges támogatást igénybe vehesse. Ugyanakkor gyakran nem léteznek a gyermekeknek nyújtott jogi segítségre vonatkozó hivatalos (állami intézmények vagy kamarák által jóváhagyott) minőségi normák.

2. A CLEAR-Rights projekt

E hiányosságok orvoslása érdekében született meg a „CLEAR-Rights: a törvénnyel összeütközésbe került gyermekek számára nyújtott jogi segítség fejlesztése Európában” elnevezésű projekt („CLEAR-Rights projekt”), amelyet az EU Igazságügyi Programja finanszíroz. A CLEAR-Rights projektet a Terre des hommes európai regionális irodája koordinálja, és a franciaországi Alliance of Lawyers for Human Rights (AADH), a belgiumi Defence for Children International (DCI), a hollandiai Defence for Children (DCI NL), a PILnet és a Terre des hommes Románia partneri együttműködésével valósul meg. Az átfogó cél a törvénnyel összeütközésbe került gyermekek számára elérhető jogi segítség színvonalának javítása. A CLEAR-Rights projekt partnerei a **Peace of Mind Afghanistan** (Lelki Béke Afganisztánban,

---

¹ A Belgium, Franciaország, Magyarország, Románia és Hollandia gyermekjogi jogsegélyezési rendszereinek gyakorlatáról és hiányosságairól szóló európai összefoglaló közlemény, CLEAR-Rights projekt, Készítette: Dr. Laurene Graziani, nemzetközi tanácsadó, gyermekjogi szakértő, Zoé Duthuillie, Eva Gangneux, Noémie Saidi-Cottier, Kathleen Taieb, Sharon Detrick, Eva Huls, Rutai Zsuzsanna és Elena Trifan részvételével, 2021. május-augusztus.

POMA) szervezetet és **Lea Hungerbühler**t bízták meg tanácsadóként, hogy iránymutatásokat és minőségi normákat dolgozzanak ki a törvénnyel összeütközésbe került gyermekeknek nyújtott jogi segítségre vonatkozóan annak érdekében, hogy javítsák a gyermekeknek nyújtott jogi segítséghez való hozzáférést és annak minőségét Európában.

A projekt végrehajtására az Európai Unió jogi és szabályozói kontextusában kerül sor, és különösen arra törekszik, hogy hozzájáruljon a minőségi és szakirányú jogi segítséghez való hozzáférés megerősítéséhez, összhangban (a büntetőeljárás során gyanúsított vagy vádlott gyermekek részére nyújtandó eljárási biztosítékokról szóló) 2016/800/EU irányelv 6. és 18. cikkével.

A jelen útmutató a A gyermekeknek nyújtott jog segítség gyakorlatáról és hiányosságairól szóló európai tanulmány megállapításain alapul, amely jelentés a CLEAR-Rights projekt keretében készült, és öt nemzeti összefoglaló közleményen alapul (Belgium, Hollandia, Franciaország, Magyarország, Románia és Hollandia). A franciaországi, magyarországi és romániai Gyermejjogi Tanácsadó Bizottságok (Child Advisory Board - CAB) visszajelzései is bekerültek a dokumentumba. A CAB-ok olyan gyermekekből álló csoportok, akik tanácsot adnak a projektpartnereknek a jogi képviselőt gyermekbarát jellegével kapcsolatban. A CAB-ok tagjai a gyermekek jogairól és érdekképviselőiről is képzést kapnak, hogy a gyermekek által irányított tudatosságnövelő anyagokat dolgozzanak ki, és ezen túlmenően egy digitális jogi segítséget értékelő eszköz tervezésében is részt vesznek, hogy a gyermekek hallathassák hangjukat a jogi eljárások során. A szerzők több kérdést dolgoztak ki a gyermekek ügyvédekkel kapcsolatos korábbi tapasztalatairól és arról, hogy mit várnak el az ügyvédektől, a kapott válaszok pedig bekerültek a jelen dokumentumba. Nevezetesen, a megfelelő erőforrások, a gyermek meghallgatása és álláspontjának teljes körű képviselete, a gyermek jogaiért való kiállás, valamint a fogva tartott gyermekek rendszeres látogatása témakörét a CAB-ok alapvető fontosságúnak nevezték.

3. Célkitűzés

Ez a dokumentum tudásbázisként szolgál a jogi szakemberek számára. Az alábbiakat tartalmazza:

1. **14 minőségi követelmény**, amely felsorolja az alapelveket (pl. részvételi, gyermekközpontú, biztonságos és védelmező stb.). A normák vonatkozásában olyan mérési mutatók kidolgozására történik javaslat, amelyek tükrözik azokat a kulcsfontosságú értékeket, követelményeket és normákat, amelyek olyankor relevánsak, amikor egy ügyvéd a törvénnyel összeütközésbe került gyermeket képvisel, vagy tanácsot ad számára.
2. Olyan **Lépésről-lépésre felépített útmutató**, amely konkrét útmutatást tartalmaz az ügyvédek számára a gyermekeknek nyújtott jogi segítségnyújtás módjára vonatkozóan. Az útmutató olyan eszközként készült, amely rövid határidőn belül használható, és amely végigvezeti az ügyvédet a törvénnyel összeütközésbe került gyermek képviseletének megfelelő fázisain. A Lépésről lépésre felépített útmutató tájékoztatást

nyújt a kockázatok felismeréséről és szükség esetén más szakemberekhez való megfelelő átirányításról is; különösen akkor, ha a gyermek mentálhigiénés kihívásokkal küzd.

Az ebben az Útmutatóban szereplő információk kronológiailag, valamint témák és gyakori helyzetek szerint vannak rendszerezve, kezdve a szakmabelinek a gyermekkel való első találkozásától a rendőrséggel, ügyvésséggel stb. való kapcsolattartásig.

Ezt a dokumentumot a DCI Netherlands (Hollandia) és Marije Jeltjes LL.M MSc, gyermekjogi tanácsadó által kidolgozott Akkreditációs Kritériumokkal együtt kell olvasni. Ezek a Kritériumok meghatározzák azokat a kulcsfontosságú kritériumokat vagy követelményeket (oktatás, munkatapasztalat stb.), amelyeknek egy ügyvédnek meg kell felelnie az Európában a törvénnyel összeütközésbe került gyermekeknek nyújtott jogi segítségnyújtásra vonatkozó akkreditációhoz.

Ez az Útmutató nagyrészt az Európai Unió (EU) jogszabályai által megállapított jogi követelményeken alapul, azonban a gyermekeknek sajátos igényeik vannak, amikor a világ minden táján kapcsolatba kerülnek a jogszolgáltatással, ezért a Minőségi követelmények és a Lépésről lépésre felépített útmutató valószínűleg az Európán kívüli ügyvédek számára is hasznos lesz.

Nekem szól ez az Útmutató?

Ez az Útmutató mindazok számára készült, akik éppen **jogi képviselőt látnak el vagy tanácsot adnak egy, a törvénnyel konfliktusba került gyermeknek** - és mindazok számára, akik a jövőben tervezik ezt tenni, és megfelelő tájékoztatást szeretnének kapni.

RÉSZ 1

A TÖRVÉNNYEL ÖSSZEÜTKÖZÉSBE KERÜLT GYERMEKEK SZÁMÁRA NYÚJTOTT JOGI SEGÍTSÉGRE VONATKOZÓ MINŐSÉGI KÖVETELMÉNYEK

A következő 14 követelményt a vonatkozó kérdésekkel és mutatókkal együtt úgy alakítottuk ki, hogy segítsen átgondolni a gyermekkel kapcsolatos cselekvési folyamatot. Különleges követelmények vonatkoznak a gyermekek jóllétére és védelmére, amelyeket figyelembe kell venni a gyermekkel végzett munka során. Mindegyik követelményhez tartozik egy kérdés, amelyet Ön feltehet magának, és ezt követően néhány mutató, amely megerősítheti vagy jelezheti, hogy az adott esetben követelmény teljes egészében vagy részlegesen megvalósult-e.

1. Minőség

Az Ön esetében speciális eljárások vannak érvényben, és olyan szakirányú képzésben részesült, amely elegendő és lényeges a törvénnyel összeütközésbe került gyermekekkel való munkavégzéshez.

- Elegendő képzettséggel és/vagy tapasztalattal rendelkezik a gyermekjogok tekintetében ahhoz, hogy elvállaljon egy ügyet? Alternatív megoldásként elegendő támogatás, coaching és/vagy szupervízió áll az Ön rendelkezésére?
- Gyermekjogi szakképzésben részesült.
- Tapasztalatokkal rendelkezik a törvénnyel összeütközésbe került gyermekeket érintő ügyekben, és tapasztalt gyermekjogi ügyvédek felügyelete alatt áll.
- Képzéseken és szemináriumokon vesz részt, ideális esetben interdiszciplináris megközelítéssel, hogy naprakész maradjon a szakterület bevált gyakorlataival kapcsolatban.
- Hatékony szervezeti szintű biztonsági irányelveket, eljárásokat és rendszereket valósított meg.
- Gyermekvédelmi ön-vizsgálatot végez. Ide tartozik annak értékelése, hogy vajon:

Megfelelően bevonta a gyermekeket az eljárásba, beleértve a különleges szükségletekkel rendelkező gyermekeket is.

Biztosítja, hogy a gyermeket ne fenyegetse további viktimizáció veszélye a büntetőeljárás során, és beavatkozik e veszély megelőzése érdekében.

Minden gyermeket egyenlően kezel, ugyanakkor különös figyelmet és gondoskodást szentel a különlegesen sérülékeny gyermekeknek.

A hátrányos megkülönböztetés nem tűrhető; Ön éberrel figyel erre a szempontra, és felszólal minden diszkriminatív bánásmód ellen.

Felismeri, hogy az identitás alapvető fontosságú a gyermekek biztonsága és jólléte szempontjából, és ezt figyelembe veszi a velük végzett munkája során.

Elvégzi a gyermek biztonságának és jóllétének értékelését a megfelelő/szükséges egyéb szakemberek támogatásával.

Ön mindig a gyermek mindenek felett álló érdekét elsődlegesen szem előtt tartva munkálkodik.

Rendszeresen ellenőrzi a gyermekeket, hogy megbizonyosodjon arról, biztonságban érzik-e magukat, és megkérdezi, milyen javaslataik vannak a biztonságosabb környezet kialakítása érdekében.

- Lehetőségeket teremt a gyermekek számára a részvételre és a visszajelzésre.
- A szolgáltatásai és gyakorlati megoldásai gyermekbarát jellegének önértékelését elvégzi a gyermekek képviselői során, vagy külső értékelést kér egy civil szervezettől.
- Olyan képességfejlesztési gyakorlatokat (például képzést) végzett, amelyek a gyermekek biztonságát szolgáló irányelvek és gyakorlatok továbbfejlesztésére összpontosítanak.
- Képzést kapott a trauma-informált irányelvekről és gyakorlatokról.
- Képzést kapott a pszichológiai elsősegélynyújtásról (psychological first aid, PFA).
- Tanácsadást, szupervíziót és útmutatást vesz igénybe, hogy eszmét cserélhessen más ügyvédekkel, pszichológusokkal és szociális munkásokkal, így megtanulja, hogyan kezelje a kihívásokat, hogyan ossza meg sikereit, és miként kezelje az érzelmi feszültséget vagy a kiégést.

2. Megbízható és reagálásra kész

A szükséges és előírt erőforrásokat biztosítja.

Biztosítja-e a szükséges erőforrásokat (pl. időt) a gyermek ügyéhez?

- Minden határidőt betart (halasztás nélkül), és nem okoz szükségtelen késedelmet az eljárás során.
- Részt vesz minden vizsgálaton, kihallgatáson, meghallgatáson vagy egyéb eljáráson az elejétől a végéig, és minden ilyen esemény előtt találkozik gyermek ügyfelével.
- Rendelkezésre áll, amikor gyermek ügyfele megkeresi.

3. Kötelességorientált

Ismeri az ügyvédek kötelezettségeinek általános elveit, és betartja azokat.

Ismeri és teljes mértékben betartja az ügyvédek kötelezettségeinek általános elveit - azaz a lojalitást, a függetlenséget, a személyi sérthetetlenséget, a gondosságot, a méltóságot, a szakmai titoktartást?

- A titoktartás mindig biztosított.
- Képes egyensúlyt teremteni a más szervezetekkel való kommunikáció előnyei és a szakmai titoktartás között.
- Mindig közvetíti a gyermek hangját, és más szakemberek előtt sem határolódik el a gyermek által elmondottaktól.
- Megérti a gyermek jogait, és független a szüleitől/ törvényes képviselőiktől.

4. Holisztikus

Átfogó jogi szolgáltatásokat nyújt, beleértve a folyamatos gondoskodást az eset teljes időtartama alatt. Ez azt jelenti, hogy ismeri azokat a közösségi erőforrásokat, amelyekhez gyermekkorú ügyfelét átirányíthatja.

Képes átfogó jogi segítséget nyújtani a gyermeknek?

- Korai szakaszban felméri, hogy szükség van-e segítségre a jog más szakterületein, és ha igen, szakmailag feloleli ezeket a jogterületeket (pl. családjog, bevándorlási jog). Alternatív megoldásként egy megfelelő szakirányú jogással is egyeztethet.
- Ön az összes lényeges jogi eljárás kezdetétől a végéig képes segítséget nyújtani a gyermeknek. Ideális esetben Ön képviseli a gyermeket minden későbbi eljárásban is.
- Tisztában van az összes olyan szolgáltatással, amelyre az ügyfelének szüksége lehet, valamint az ezen szükségletek kielégítésére rendelkezésre álló közösségi erőforrásokkal. Ide tartoznak többek között a ruházattal, étellel, gyógyszerekkel és menedéssel kapcsolatos szolgáltatások. Ön megfelelő módon társítja és koordinálja ezeket a szolgáltatásokat a gyermekkel.
- Ismeri a közösségi helyreállító szolgáltatásokat, és a szükséges mértékben igénybe veszi azokat.

5. Gyermekjogokra összpontosító

A gyermek jogai biztosítva vannak.

Képes a gyermek különleges jogainak védelmére az eljárás során? Milyen mértékben tartják tiszteletben a gyermekek jogait? Megtesz minden szükséges intézkedést, hogy azok érvényesüljenek, vagy ha nem így történik?

- Az érintett hatóságok képzettséggel rendelkeznek a trauma, a szociális munka, a pszichológia, a gyermekfejlesztés területén vagy hasonló szakterületeken.
- A gyermeket az eljárás során tisztességes, megfelelő és nem sértő módon kezelik, vagy ha nem, akkor Ön erről bejelentést tesz. A gyermek nem él át fizikai vagy lelki bántalmazást a hatóságok részéről. Ha erre sor kerül, tájékoztatja ügyfelét a lehetséges jogorvoslati lehetőségekről, és megfelelő esetben él is velük.
- Fizikai korlátozó intézkedéseket nem alkalmaznak (vagy megfelelő szinten maradnak), ha ez nem így van, Ön bejelenti azt, és tájékoztatja ügyfelét a lehetséges jogorvoslati lehetőségekről, és adott esetben él is velük.
- Gyermekbarát nyelvezetet használnak, mégpedig magas színvonalon. Szükség esetén rendelkezésre áll a tolmácsolás, és a fordítás jellege gyermekbarát. Ha fiatal ügyfelét megfosztották a szükséges tolmácsolási lehetőségtől, Ön megteszi a szükséges lépéseket jogai védelmében.
- Időszakos szüneteket tartanak a megbeszélések során és/vagy amikor a gyermek kéri. Ezeket a szüneteket szükség esetén kéri.
- A környezet gyermekbarát. Ha nem ez a helyzet, és a szituáció megengedi, akkor javasolja, hogy menjenek át egy alkalmasabb helyre.
- Az eljárás üteme a gyermekhez és az ő érdekeihez van igazítva, és Ön (és/vagy egy másik ügyvéd) minden meghallgatáson jelen van.
- Fogva tartás esetén a gyermeket nem tartják fogva felnőttekkel együtt, a fogva tartás körülményei összhangban vannak a jogszabályokkal, és nem rendelnek el magánzárkába helyezést.
- Ön a fogva tartott gyermeket a letelején meglátogatja, és hosszabb fogva tartás esetén később is rendszeresen ellátogat hozzá, és meggyőződik arról, hogy a gyermeknek nem okoz nehézséget az Önnel való kapcsolattartás.

6. Részvételen alapuló

Tiszteletben tartja a gyermek hangját, és biztosítja a meghallgatáshoz való jogát.

Tiszteletben tartja a gyermek meghallgatáshoz való jogát, és kiáll mellette?

- A gyermek mindig jelen van a vizsgálatok, meghallgatások, kihallgatások és egyéb eljárási cselekmények során.
- A gyermek részt vesz az ügyével kapcsolatos döntéshozatalban.
- A gyermeknek mindig lehetősége van arra, hogy kifejezze kívánságait.
- Mindig a gyermek szószólójaként lép fel, anélkül, hogy kompromisszumot kötné.
- Gondoskodik arról, hogy a hatóságok figyelembe vegyék a gyermek kívánságait, és magyarázatot adjanak az azoktól való eltérésekre.
- Rámutat a gyermek meghallgatáshoz és/vagy a hallgatáshoz fűződő jogának megsértésére, és esetleg kifogást emel ellene.

7. A gyermek mindenk felett álló érdekére összpontosít

A gyermek mindenk felett álló érdekét mindenkor tiszteletben tartják.

Gondoskodik arról, hogy a gyermek mindenk felett álló érdekét mindenkor tiszteletben tartsák?

- A gyermek kívánságait figyelembe veszik és kellő hangsúlyt fektetnek rájuk.
- A gyermek kívánságaitól való bármilyen eltérést vagy azokkal kapcsolatos nézeteltérést egyértelműen közlik a gyermekkel, és elmagyarázzák neki.
- Mindig a gyermek szószólójaként lép fel - függetlenül a szülők, a törvényes képviselők, más érintettek vagy saját maga eltérő nézeteitől.
- A gyermek hozzáférhet a felnőttektől elkülönült igazságszolgáltatási rendszerhez.

8. Figyelemmel kíséri a gyermekbarát kommunikációt

Hatékonyan és érthetően kommunikál a gyermekkel, az életkorának megfelelő nyelvezetet alkalmazva.

Hatékonyan kommunikál a gyermekkel?

- Bevált gyakorlatot alakítottak ki annak előzetes felmérésére, hogy a gyermek megértette-e jogait és képes-e hatékony módon élni a véleménynyilvánítás jogával.
- A gyermek számára érthető módon elmagyarázza (és ellenőrzi, hogy megértette-e) az eljárással kapcsolatos összes lényeges szempontot, a különböző szerepeket és felelősségi köröket, a vádakat, az (ideiglenes) döntéseket és a saját szerepét, beleértve a jogait és kötelességeit, valamint a lehetséges jövőbeli következményeket (pl. szankciók) és lehetőségeket (pl. a döntés megtámadása).
- Ön és a gyermek megegyezik a védelmi stratégiában, és azt követi.
- Ön követi a hatékony kommunikáció és az aktív odafigyelés elveit, amikor a gyermekkel kommunikál, gyermekbarát nyelvezetet alkalmaz, vizuális eszközöket használ, és kommunikációját a gyermek tulajdonságaihoz és a helyzethez igazítja.
- A gyermekkel egyeztetett kommunikációs csatornákat használja.
- Szükség esetén megbízható és képzett fordítóval dolgozik együtt a kommunikáció megkönnyítése érdekében.

9. Biztonság és védelmező

A gyermek a lehető legkomfortosabban érzi magát az eljárás során a támogató környezetnek köszönhetően.

Sikerül-e a gyermeket az eljárás során megnyugtatnia?

Gyermekbarát környezet biztosított mindenkor / a megvalósítható mértékben.²

Ön mindig jól felkészült és időben érkezik, így a gyermeknek a biztonság és a stabilitás érzését nyújtja.

A gyermek hozzáférhet a biztonságos környezethez.

² Magyarországon a Gyermekjogi Tanácsadó Bizottság tagjai a „biztonságos környezetet” a következőképpen jellemezték: nyugodt, vizsgáztató, világos, tiszta, pozitív, színes és biztonságos.

10. Bizalomteljes

Ön bizalomteljes kapcsolatot alakít ki és tart fenn a gyermekkel.

Bízik Önben a gyermek?

- A gyermek nyíltan beszél Önnek személyes problémáiról.
- A gyermek Önhöz fordul, ha kérdései vagy aggályai merülnek fel.

11. Érzékeny a sérülékeny pontokra

Biztosítja, hogy minden mentálhigiéniai szükségletet és/vagy sérülékeny pontot figyelembe vegyenek.

Értékeli és figyelembe veszi a gyermek mentális állapotát és esetleges sérülékeny pontjait vagy különleges szükségleteit?

- Standardizált kockázatértékelést végez.³
- A kockázatértékelés eredménye alapján megfelelően jár el.
- Szakemberekből álló hálózattal rendelkezik, és a szükséges és megfelelő mértékben hivatkozik rájuk.
- A gyermek szükség esetén hozzáférést kap orvosi/pszichológiai ellátáshoz.
- Olyan technikákat alkalmaz, amelyekkel megelőzheti az újbóli traumatizálódást (trauma-informált ügyvédi tevékenység).
- Előmozdítja a gyermekközpontú és a jogokon alapuló módszereket.
- A gyermek által kért vagy az Ön értékelése alapján szükséges mértékű átirányításokat végez (pl. szerhasználati kezelés, gyermekpszichológus, nevelőszülői gondozás, gyermekorvosok stb.).
- Szükség esetén a stressz és az érzelmek kezelésére és feltérképezésére szolgáló eszközöket vesz igénybe.

³ A kockázatértékelés modelljére vonatkozóan lásd: Lépésről lépésre felépített útmutató, 6. A mentális egészség és a sérülékeny pontok értékelése, 28. oldal.

- A megfelelő jelek esetén gyermekbarát módon foglalkozik az olyan problémákkal, mint a családon belüli erőszak, és gondoskodik a gyermek védelme érdekében szükséges utógondozásról.
- A gyermek védettnek érzi magát a veszélyektől.
- A gyermeknek hozzáférése van az (alternatív) oktatáshoz (pl. iskoláztatás, készségfejlesztő programok, szociális és emocionális képzés, online tanulás stb.).

12. Együttműködő

Minden érdekelt féllel lényegre törő és megfelelő módon kommunikál.

Képes megfelelően kezelni a többi érdekelt féllel való kommunikációt?

- A szülőkkel/ törvényes képviselővel való kommunikáció folyamatosan megvalósítható és a gyermek kívánságának megfelelően történik.
- Megfelelően figyelembe veszi a különleges helyzeteket (pl. nevelőszülők, egyedülálló szülők), és a kommunikációját ennek megfelelően kiigazítja.
- A más szervezetekkel, egészségügyi személyzettel, gyermekügyi szolgálatokkal stb. folytatott információcsere jól szervezett, mindig a gyermek érdekeinek megfelelően történik, és a titoktartás érvényesül.

13. Figyelemet szentel a gyermek tájékoztatására és felkészítésére

Hatékonyan felkészítette a gyermeket arra, hogy mi fog történni a jogi eljárás folyamán.

Megfelelő módon készíti fel a gyermeket az eljárásra?

- Gyermekbarát módon strukturált előkészítő beszélgetést folytat a gyermekkel, és a lényeges kérdésekre válaszol.
- Megfelelően tájékoztatja a gyermeket az eljárás további lépéseiről.

14. A nem szabadságvesztéssel járó és helyreállító intézkedések felé orientáltak

Biztosítja, hogy a fogva tartást megelőzzék vagy annak időtartamát a lehető legkisebbre csökkentsék.

A gyermek fogva tartása meg van akadályozva vagy a lehető legkisebbre van korlátozva?

- A gyermeket nem tartják fogva. Ha mégis, a fogva tartásról szóló döntést megelőzően más alternatív intézkedéseket is mérlegeltek, és a fogva tartás rövid időtartamú, csak addig tart, ameddig az indokolt.
- A fogva tartás elrendelését és körülményeit a bíróság (rendszeresen) felülvizsgálja.

RÉSZ 2

LÉPÉSRŐL LÉPÉSRE FELÉPÍTETT ÚTMUTATÓ A MINŐSÉGI KÖVETELMÉNYEK VÉGREHAJTÁSÁHOZ

1. Mi a helyzet, ha még soha nem dolgoztam gyermekekkel?

Ha ez az első ilyen jellegű ügye, javasolt külső támogatást kérni egy tapasztalt ügyvédttől, valamint a vonatkozó szakirodalmat és esetjogot tanulmányozni, mielőtt⁴ elkezdene foglalkozni az esettel. Ideális esetben Ön részt vett néhány konkrét gyermekjogi képzésen (pl. az Európa Tanács gyermekbarát igazságszolgáltatásról szóló online képzésén⁵, vagy az Ön országában kínált egyéb képzésen), mielőtt elvállalt volna egy ügyet ezen a területen, és tapasztalt gyermekjogi ügyvédttől kapott gyakorlati képzést.

Gyakorlati tanácsok az Ön első, a törvénnyel összeütközésbe került gyermekkel kapcsolatos ügyének megkezdéséhez:

- Vegyen részt konkrét képzéseken, és gyűjtse a gyermekjogokkal kapcsolatos szakirodalmat a lehető leghamarabb - így készen áll majd, ha egyszer egy adott ügy a kezébe kerül.
- Maradjon kapcsolatban a gyermekjogokra szakosodott kollégákkal, és forduljon hozzájuk, ha kérdései vannak. Bizonyára mindegyikük támogató módon áll majd a rendelkezésére, és ők is érdekeltek lesznek abban, hogy a gyermekek jogi képviselője a lehető legjobb színvonalon történjen - tehát ne aggódjon amiatt, hogy ezzel keresi őket!

2. Befogadás: A törvénnyel összeütközésbe került gyermek ügyének elvállalása

A törvénnyel összeütközésbe került gyermek ügyének elvállalása kezdeti felkészülést és megfontolást igényel annak érdekében, hogy mindenképpen a gyermek érdekeinek megfelelően járjon el. Tekintettel arra, hogy az ilyen helyzetekben valószínűleg sürget az idő, vagy az adott ország sajátos körülményei miatt ezek a javasolt intézkedések nem mindig lehetségesek. Ezekben a helyzetekben ideális esetben egy másik szakjogászhoz irányíthatja az ügyet. Ha ez nem lehetséges, kérjük, ne feledje, hogy az egész eljárás során - a képviselőre vonatkozó kérdések eldöntésekor is - mindig a gyermek mindenképp felett álló érdekének

⁴ Ez a szakirodalom magában foglalhatja a gyermekjogokkal, a gyermek fejlődésével kapcsolatos forrásokat és olyan nemzetközi kézikönyveket, mint a Routledge International Handbook of Children's Rights Studies (Routledge Nemzetközi Gyermekjogi Kézikönyv), amelyet Wouter Vandenhoele, Ellen Desmet, Didier Reynaert és Sara Lembrechts szerkesztett, vagy a Practical Guide for Lawyers - How to defend a child in conflict with the law (Gyakorlati útmutató ügyvédek számára - Hogyan védjük a törvénnyel összeütközésbe került gyermeket)? (<https://latchild.eu/wp-content/uploads/2016/05/PRACTICAL-GUIDE-FOR-LAWYERS.pdf>) A belgiumi Defence for Children International (Nemzetközi Gyermekmentő Szolgálat, DCI) irányításával

⁵ A HELP (Human Rights Education for Legal Professionals: Emberi jogi oktatás jogi szakemberek számára) online tanfolyamok az Európa Tanács által kifejlesztett és online szabadon hozzáférhető e-tananyagok: <http://help.elearning.ext.coe.int/>

elvét kell követni. A gyermek mindenképp felett álló érdekének elve a Gyermek Jogairól szóló Egyezmény 3. cikkének (1) bekezdéséből származik, amely egyértelműen kimondja, hogy a gyermek mindenképp felett álló érdekének kell az elsődleges szempontnak lennie minden körülmények között, a szociális jóléti intézményektől kezdve a bíróságokon át a közigazgatási/jogalkotó szervekig. Néha nehéz ezt felmérni, a bonyolult esetekben érdemes segítséget és tanácsot kérni a kollégáktól vagy más szakemberektől, akik a törvénnyel konfliktusban kerültek gyermekekkel foglalkozni.

A törvénnyel összeütközésbe került gyermek képviselője során lényegesnek bizonyuló különböző jogterületek miatt célszerű már a legelején áttekintést szerezni más nyitott kérdésekről - nevezetesen a családjogról, a társadalombiztosítási jogról vagy a bevándorlási jogról -, amelyek szintén szerepet tölthetnek be. Ha átfedés van, vizsgálja meg, hogy képes-e ezeket a területeket is szakszerűen lefedni; ha pedig nem, kérjen megfelelő támogatást az erre szakosodott ügyvédektől, de ügyeljen arra, hogy referens ügyvédként áttekintést kapjon az összes folyamatban lévő jogi lépésről és eljárásról.

Az Ön ellenőrző listája az ügyfelek befogadására vonatkozóan

☛ **Megfelelő idővel és erőforrásokkal rendelkezik ahhoz, hogy elvállalja az ügyet?**

- Ha nem, gondoskodjon arról, hogy a gyermek időben más megfelelő képviselőhöz jusson. Ha nincs lehetőség az átirányításra, mérlegelje a jogi képviselőre vonatkozó nyitott lehetőségeket a gyermek mindenképp felett álló érdekét szem előtt tartva.
- Biztosítsa, hogy elegendő erőforrás álljon rendelkezésre az ügyhöz, és kerülje el az indokolatlan késedelmeket (pl. a határidő meghosszabbítása iránti kérelem okozta késlekedést).
- Győződjön meg arról, hogy hosszú távon támogatni tudja az ügyfelet, hogy elkerülhető legyen az ügyvédváltás az eljárás során és esetleg a lehetséges jövőbeli eljárások tekintetében is.

☛ **Rendelkezik-e az esethez szükséges ismeretekkel és tapasztalattal (szakismeretekre és felelősségvállalásra vonatkozó kötelezettség, megfelelő szakértelemre vonatkozó követelmény)?**

- Amennyiben nem, forduljon egy tapasztalt kollégához vagy jogi segítségnyújtó központokhoz támogatásért, vagy fontolja meg, hogy az ügyet egy tapasztaltabb kollégához továbbítja. A lehető leghamarabb tanulmányozza a vonatkozó szakirodalmat és az esetjogot.

➤ **Szem előtt tartja az általános kötelezettségeit?**

- Tartsa be az összes ügyvédre vonatkozó általános követelményt, mint például a lojalitás, függetlenség, személyi sérthetelenség, szorgalom, méltóság és szakmai titoktartás iránti elvárásokat, különös tekintettel a gyermek igényeire.
- Győződjön meg arról, hogy lelkileg felkészült az ügy elvállalására.

➤ **Áttekintést nyert a gyermek átfogó helyzetéről?**

- Ellenőrizze, hogy a jog más területei is érintettek-e - pl. családjog, társadalombiztosítási jog, bevándorlási jog. Értékelje, hogy képes-e professzionális módon lefedni a jog minden lényeges szempontját; ha pedig nem, kérje a megfelelő támogatást az erre szakosodott ügyvédektől. Mindenesetre gondoskodjon arról, hogy továbbra is Ön maradjon a referens ügyvéd és a kapcsolattartó a gyermek és a többi érintett ügyvéd előtt.

➤ **Mi a szülők/gondviselők szerepe?**

- Vegye figyelembe a szülők/gondviselők szerepét, és gondoskodjon arról, hogy a felek között ne legyen ellentét. A gyermekeknek joguk van saját ügyvédjükhöz.

3. A rendőrsön

A törvénnyel összeütközésbe került gyermekekkel kapcsolatos számos ügy a rendőrsön kezdődik. Ezekben a helyzetekben a gyermekeknek különleges eljárási jogaik vannak, amelyeket sajnálatos módon gyakran figyelmen kívül hagynak a gyakorlatban, és/vagy a gyermekek nem ismerik ezeket a jogokat, vagy nem értik jól a helyzetet, amellyel szembesülnek. Jogi képviselőként Önnek kell fellépnie az ilyen (esetleges) jogsértésekkel szemben a gyermekkori ügyfele nevében.

A rendőrsön használt ellenőrző lista

➤ **Érti, hogy mi történik?**

- Ne aggódjon - természetes, hogy nem érti, ezek a szituációk gyakran kaotikusak. Próbálja megkeresni az ügyéért felelős személyt. Kérdezze meg tőle, mi történt korábban, hol van jelenleg az ügyfele, és melyek a következő lépések.
- Gondoskodjon arról, hogy már az eljárás legelejétől kezdve jelen lehessen; legyen kifogást az Ön távollétében tett intézkedések ellen.

➔ **Találkozhat az ügyféllel, és elmagyarázhatja számára az eljárás alapjait?**

- Kérjen négyszemközti megbeszélést az ügyféllel, mielőtt bármilyen további intézkedésre kerülne sor.
- Álljon ki e jogért, ha azt nem adják meg.
- Kövesse a következő fejezet iránymutatásait a megbeszélés lefolytatásához, és különösen győződjön meg arról, hogy az ügyfél tisztában van a jogaival - magyarázza el ezeket gyermekbarát módon, egyszerű nyelvezeten.

➔ **A rendőrség kihallgatást vagy letartóztatást fontolgat?**

- Lehetőség szerint dolgozza ki és állítsa előtérbe a letartóztatás és a rendőrségi kihallgatás alternatíváit. Gyermekbarát megközelítést kell kidolgozni, elkerülve a rendőrségi őrizetet. Az őrizetbe vétel és a fogva tartás mindig csak a legvégső intézkedés lehet, és csak akkor alkalmazható, ha nincs más elérhető vagy megfelelő lehetőség. Bármilyen fogva tartásnak rövid, meghatározott időtartamúnak kell lennie, és a gyermekeket nem szabad felnőttekkel együtt fogva tartani.
- Mindenesetre határozottan tiltakozzon az ellen, hogy a gyermeket magánzárkába zárják.

➔ **Ki a felelős az ügyfele kikérdezéséért?**

- A törvénnyel összeütközésbe került gyermekeket elsősorban a trauma, a szociális munka, a pszichológia, a gyermekfejlődés és más releváns tudományterületeken képzett személyekkel kell kapcsolatba hozni, és a megbeszéléseket lehetőség szerint nem rendőrökön, hanem gyermekbarát helyeken kell lebonyolítani. Próbálja megtalálni a módját, hogy ezt a felelős személlyel közösen valósítsa meg.

➔ **Hogyan kezeli az ügyfelét?**

- A gyermekbarát rendészet fogalma olyan gyakorlatokra utal, amelyek biztosítják, hogy amikor a gyermekek kapcsolatba kerülnek a rendőrséggel és az igazságszolgáltatási rendszerrel, méltányos, megfelelő és nem ártalmas bánásmódban részesüljenek. Ha ez nem így van, azonnal kérje a megfelelő korrekciót, és próbálja meg dokumentáltatni a szabályszegéseket.
- Biztosítsa, hogy a fizikai korlátozó intézkedéseket szigorúan azokra a helyzetekre korlátozzák, amikor azok szükségesek (azaz a gyermek önmagára vagy másokra nézve közvetlen és súlyos sérülésveszélyt jelent).
- Érvényesítse a gyermek különleges jogait az eljárás során (pl. gyermekbarát nyelvezet, szünetek, gyermekbarát környezet, a nemi, vallási, fogyatékosági szempontok figyelembevétele stb.) Ez a fenti jogok védelme érdekében tehető meg, amennyiben nem tartják be azokat.
- Törekedjen a lehető leggyorsabb és leghatékonyabb eljárásra, és személyre szabott, az egyes gyermekek helyzetét figyelembe vevő megközelítést alkalmazzon.
- Győződjön meg arról, hogy a szülőkkel vagy törvényes képviselőkkel felvették a kapcsolatot.

➤ **Tájékoztatják és meghallgatják-e az ügyfelét, és van-e joga az eljárásban való részvételhez?**

- Ha a meghallgatáshoz való jogot figyelmen kívül hagyják, érvényesítse a gyermek meghallgatáshoz való jogát, és gondoskodjon a részvételéről.
- Ha az ilyen kísérlet sikertelen marad, gondoskodjon arról, hogy a tényeket és az Ön beavatkozását megfelelően dokumentálják illetve nyilvántartásba vegyék.

Gyakorlati tanácsadás abban az esetben, ha a rendőrőrsön megsértik a gyermekek jogait:

- Kérje meg a felelős személyt, hogy dokumentálja a jogsértést. A kihallgatás során például hozzáadhat egy megfelelő megjegyzést a végén, és kérheti, hogy azt rögzítsék vagy leírják.
- Ha lehetőség van rá, haladéktalanul keressen jogorvoslatot a helyzetre az ügyészhez vagy más hatósági személyhez fordulva.
- Ha ezt a dokumentálást megtagadják, írjon levelet a jogsértésekről közvetlenül azok megtörténte után. Írja le részletesen, mi történt, és hogyan sérti ez a gyermek jogait és/vagy miként ellentétes a gyermek mindenek felett álló érdekével.
- Használja ki a rendelkezésre álló jogorvoslatokat (pl. kártérítés, felelősség megállapítása, tiltakozás) a gyermekek jogainak ilyen jellegű megsértése ellen.

4. Az ügyfelével való első találkozás

Amikor legelőször találkozik gyermekkorú ügyfelével, olyan különleges kihívásokkal szembesülhet, amelyekkel más ügyfelek esetében nem találkozhat. Akár gyermekbarát nyelvezetről, a szükséges bizalmi viszonyról, vagy a sajátos családi felállás figyelembe vételéről van szó - sok mindent érdemes szem előtt tartani az ügyféllel való legelső találkozáskor.

Az első ügyfélmegbeszélésre vonatkozó ellenőrző lista

☛ **Hol érdemes a gyermekkel való megbeszélést megtartani?**

- Alakítson ki gyermekbarát környezetet (amennyire csak lehetséges) - például kínáljon vizet és esetleg némi ennivalót, ültesse le a gyermeket kényelmesen. Ha lehetséges, a találkozót a bíróság épületétől távol, semleges helyen tartsa. Tartsa szem előtt, hogy ha a tömegközlekedés nem könnyen elérhető, előfordulhat, hogy el kell mennie az ügyfeléhez.
- Ha a megbeszélés nem letartóztatás keretében történik, és bárhol megtartható, válasszon egy olyan helyet, ahol a gyermek életkorának megfelelő, gyermekbarát környezet várja.⁶ Győződjön meg arról, hogy a hely könnyen megközelíthető a gyermek számára, pl. tömegközlekedéssel; biztosítsa a személyes szféra védelmét, és vegye figyelembe az olyan kisebb tényezőket, mint például, hogy a gyermeket barátságos személyzet fogadja és üdvözölje, és gondoskodjon a megbeszélés előtti rövid várakozási időről.
- Ha a megbeszélés a hatóságoknál vagy más olyan helyszínen történik, ahová Önnek kell mennie, gondoskodjon arról, hogy időben érkezen, és a helyszínt olyan módon tudja előkészíteni, hogy a gyermek biztonságban érezze magát. A jogi eljárással szembesülő gyermek bizonytalanságának mértékét nem lehet túlbecsülni - Ön, mint ügyvéd a legalkalmasabb arra, hogy ezt a szorongást csökkentse a biztonságos, nyugodt környezet biztosításával.

☛ **Hogyan kezdje a megbeszélést?**

- Mindig azzal kezdje, hogy bemutatkozik, és elmagyarázza ügyvédként betöltött szerepét.
- Kérdezze meg a gyermeket, hogy van. A helyzettől függően kérdezze meg azt is, mi miatt aggódik pillanatnyilag a legjobban - és próbáljon meg úgy válaszolni, hogy megoldási lehetőségeket mutat az aggasztó helyzetekre.

☛ **Önre úgy kell tekinteni, mint a gyermekkel foglalkozó bizalmi személyre - de hogyan?**

- Mutakozzon be a gyermeknek. Ismertesse a saját szerepét és azt, hogy miként segítheti őt.
- Írja le ügyvédi szerepét és feladatait - különösen a titoktartásra és a lojalitásra vonatkozó kötelezettségeit.
- Hallgassa meg és vegye komolyan. Hagyjon egy kis időt a bizalom kiépítésére

☛ **Mit kell mindenképpen elmondania már a legelején?**

- Adjon meg minden lényeges információt az eljárásról, beleértve a gyermek szerepét az ilyen eljárásban (beleértve a jogokat és kötelességeket), a jogorvoslati lehetőségeket és az ingyenes jogi segítséghoz való hozzáférést. .

⁶ Magyarországon a Gyermekjogi Tanácsadó Bizottság tagjai a „biztonságos környezetet” a következőképpen jellemezték: nyugodt, vigasztaló, világos, tiszta, pozitív, színes és biztonságos.

- Magyarázzon el mindent szóban, és nyitott kérdésekkel győződjön meg arról, hogy a gyermek megértette-e, amit mondott. Ne csak írásos tájékoztatást adjon.
- Tisztázza, hogy Önre szakmai titoktartási kötelezettség vonatkozik, és hogy minden, amit a gyermek elmond Önnek, kettőjük között marad, kivéve, ha a gyermek védelme érdekében meg kell szegnie ezt a titoktartást, de ez csak a gyermek érdekében történhet, és nagyon ritkán.
- Győződjön meg arról, hogy a gyermek megértette a rákövetkező lépéseket, valamint az eljárás hosszú távú következményeit.
- Vegye figyelembe a gyermek életkorát és képességi szintjét, hogy meghatározhassa a vele való kommunikáció legjobb módszerét. Ügyeljen arra, hogy az általa érthető nyelvezetet használjon.

➤ **Milyen információkra van szüksége a gyermek részéről?**

- Kérdezze meg a gyermeket, hogy hozzájut-e az alapvető szükségletekhez (tisztá ruha, WC, zuhanyzó, étel, víz stb.), különösen letartóztatás és fogva tartás esetén.
- Értékelje, hogy a jog más területei is szerepet játszanak-e (pl. családjog, társadalombiztosítási jog, bevándorlási jog).
- Próbálja megérteni a családi helyzetet, és vizsgálja meg, hogy mely személyeket lehet és kell tájékoztatni a folyamatban lévő eljárásról, és szerezz be az ilyen közléshez szükséges tájékozott beleegyezést.
- Mérlegelje kommunikációs eszközeit, és egyeztessen ügyfelével, hogy mi a legjobb számára. A körülményektől függően a személyes megbeszélések, a telefonhívások, a levél, az e-mail, a közösségi oldalak vagy az olyan üzenetküldő szolgáltatások, mint a Whatsapp, lehetnek a legmegfelelőbb eszközök. Vegye figyelembe az olyan problémákat, mint az írástudatlanság, a titoktartás és a nyelvi akadályok. Vegye figyelembe, hogy például a szülők elolvashatják a gyermeküknek küldött leveleket vagy üzeneteket - tudatosítsa ezt az ügyféllel.
- Az Ön hazai körülményeitől függően és szükség esetén értékelje a megfelelő pénzügyi helyzetet, hogy ingyenes jogi segítségért folyamodhasson az eljárás korai szakaszában.

➤ **Mit kell még állandóan szem előtt tartania?**

- Védje a gyermek mindenképp felett álló érdekét törvényes képviselőjeként (önrendelkezés); biztosítsa, hogy a gyermek kívánságait figyelembe vegyék és beépítsék a döntéshozatalba.
- Kerüljön el mindenfajta nemi hovatartozáson, migrációs státuszon, életkoron vagy társadalmi-gazdasági háttéren alapuló hátrányos megkülönböztetést.
- Szükség esetén kérjen ingyenes jogi segítséget rendszerint az eljárás lehető legkorábbi szakaszában.

5. Hatékony ügyfélkommunikáció

Az, hogy Ön hogyan jelenik meg a gyermekkel való interakciók során (pl. hangszín, testtartás, bemutatkozás), hatással lehet arra, hogy az ügyfél hogyan:

1. Látja Önt, és hogy megbízik-e Önben vagy sem.
2. Reagál Önre - követi-e a tanácsát, agresszívvá válik-e, nyugodt-e, és/vagy nyitottan fordul-e Önhöz támogatásért.
3. Épül fel - minél több támogatást érez a gyermek, annál jobb lesz a fizikai és érzelmi felépülése.

Ezért a hatékony kommunikáció kulcsfontosságú a magasszínvonalú jogi segítségnyújtás, és különösen az ügyféllel való bizalmi kapcsolat kiépítése szempontjából.

Gyakorlati tanácsok a gyermekkel való hatékony kommunikációhoz:

TEGYE A KÖVETKEZŐKET	NE TEGYE A KÖVETKEZŐKET
Legyen őszinte és bizalomgerjesztő.	Ne használja ki a segítőként fennálló kapcsolatát.
Tartsa tiszteletben a gyermekeknek a saját döntéseik meghozatalára vonatkozó jogát.	Ne kérjen a gyermektől semmilyen szívességet azért, hogy segíti őt.
Óvakodjon saját előítéleteiktől és elfogultságaitól, és tegye félre azokat.	Ne tegyen valótlan ígéreteket, és ne adjon téves információkat.
Tegye világossá az érintettek számára, hogy még akkor is, ha most visszautasítják a segítséget, a jövőben még mindig igénybe vehetik.	Ne túlozza el a képességeit.
Tartsa tiszteletben a magánélet védelmét, és kezelje bizalmasan az adott személy előzményeit.	Ne erőltesse rá a segítséget a gyermekekre, és ne legyen rámenős vagy toladó.
Megfelelően viselkedjen, figyelembe véve az illető kultúráját, életkorát és nemét.	Ne kényszerítse a gyerekeket, hogy elmeséljék a róluk szóló történeteket.
Győződjön meg róla, hogy szívesen beszélnek Önnel. Kérdezze meg, hogy van-e valami, amivel megkönnyítheti a helyzetüket, pl. „ <i>Inkább egy nővel szeretnél beszélni?</i> ”	Ne ossza meg másokkal a gyermek történetét. Ne ítélje el a gyermeket a tettei vagy érzései alapján.

A törvénnyel összeütközésbe került gyermek képviselője során az **aktív odafigyelés** kulcsfontosságú a bizalmi kapcsolat kiépítéséhez és a retraumatizáció megelőzéséhez.

Az aktív odafigyelésre vonatkozó gyakorlati tanácsok:

- Szenteljen a gyermeknek osztatlan figyelmet.
- Bizonyítsa, hogy valóban odafigyel az aggályaikra.
- Tiszteletet, törődést és empátiát tanúsítson.
- Használjon olyan támogató kifejezéseket, mint például: „Értem, amit mondasz”, „Sajnálattal hallom”.
- Alkalmazzon pozitív testbeszédet; ide tartozik az arckifejezés, a szemkontaktus, a gesztusok és a testtartás.

Különösen a törvénnyel összeütközésbe került gyermekek képviselője esetén a kommunikáció minőségi színvonala a kommunikációs eszközöktől és a tartalomtól egyaránt függ. Csak mindkettő kombinációja vezethet a kívánt eredményhez - nevezetesen ahhoz, hogy az ügyfél megérti a helyzetet, a jogi eljárás alapjait, saját szerepét és jogait, valamint az Ön feladatkörét.

Az Ön ellenőrző listája az ügyféllel való hatékony kommunikáció érdekében

➤ **Hogyan kommunikáljon?**

- Használjon gyermekbarát nyelvezetet - egyszerű szavakat, ne használjon bonyolult kifejezéseket. Tartsa szem előtt, hogy a gyermekek általában nem képesek ugyanúgy megérteni a jogrendszert, mint a felnőttek. A gyermek életkorától és kognitív fejlettségétől függően a jogi kifejezések nehezen érthetőek lehetnek a számára. Kerülje a szakzsargont, és megfelelően formálja át a nyelvezetét.
- A gyerekeknek szükségük lehet vizuális eszközökre és diagramokra/képekre, hogy megértsék a bonyolult jogi helyzeteket - próbáljon meg kreatív módszereket használni, hogy ne csak azt magyarázza el, hogyan, hanem azt is, hogy miért történik valami.
- Igazítsa kommunikációját a gyermek életkorához, érettségéhez, nyelvismeretéhez, iskolai végzettségéhez, korábbi tapasztalataihoz és érzelmi állapotához.

➤ **Mit kell közölnie a gyermekkel?**

- Tájékoztassa a gyermeket a folyamatban lévő eljárásról, beleértve annak okát (vádak), időtartamát, a (közbenső) határozatokat és a következő lépéseket. Találjon egyensúlyt a gyermek teljes körű tájékoztatáshoz való joga és azon tény között, hogy a túl sok információ nyomasztó lehet számára.

- Magyarázza el a gyermek szerepét az ilyen eljárásokban, beleértve a jogait (különösen a hallgatáshoz való jogot) és kötelességeit, valamint az esetleges következményeket, amelyekkel szembesülhet.
- Ismertesse a különböző érintett szereplők (pl. bíró, ügyész, rendőrség, iskola, ügyvéd, szociális munkás, pszichológus, pártfogó felügyelő stb.) szerepét, valamint a feladatuk és nézőpontjuk közötti különbségeket.
- Adjon tájékoztatást a (lehetséges) jogorvoslatokról.
- Megfelelő esetben ismertesse az ingyenes jogi segítség igénybevételének lehetőségeit.

6. A mentális egészség és a sérülékeny pontok értékelése

A gyermek mindenek felett álló érdeke biztosításának átfogó elvét szem előtt tartva tanácsos a gyermek mentális egészségének és sérülékenységének alapvető felmérését az eljárás lehető legkorábbi szakaszában elvégezni. Bár ügyvédként Ön nem szakértője ennek a területnek, bizonyos alapismeretek elengedhetetlenek ahhoz, hogy hatékonyan képviselhesse a törvénnyel összeütközésbe került - gyakran mentális problémákkal vagy egyéb sérülékenységgel küzdő - gyermekeket. Ez az eszköz nem arra szolgál, hogy szakértővé váljon, hanem inkább arra, hogy felmérje, mikor van szükség más szakemberekhez és szolgáltatásokhoz való átirányításra.

Gyakorlati tanács a kockázatértékelés elvégzéséhez

A következő skála segítségével értékelje az alább felsorolt tételek mindegyikét úgy, hogy a megfelelő számot beírja az „osztályozás” oszlopba. Ezután jelezze a táblázatban, ha bármilyen intézkedést azonosítottak vagy megtettek, valamint további megjegyzéseket vagy észrevételeket is tehet.

0 = Nincs bizonyíték a szükségletre/nincs azonosított kockázat. Ez a minősítés azt jelzi, hogy nincs ok azt feltételezni, hogy különleges szükséglet vagy kockázat áll fenn.

1 = Figyelmes várakozás/prevenció. Ez a minősítési szint azt jelzi, hogy ezen a területen figyelmesnek kell lennie és/vagy preventív intézkedéseket kell fontolóra vennie.

2 = Intézkedés szükségés. Ez a minősítési szint azt jelzi, hogy valamit tenni kell az azonosított kockázat/szükséglet megoldása érdekében. A kockázat/szükséglet kellően problematikus ahhoz, hogy észrevehető módon megzavarja a gyermek vagy a család életét.

3 = Azonnali/intenzív intézkedés. Ez a minősítési szint olyan kockázatot/szükségletet jelez, amelynek megoldása azonnali vagy intenzív erőfeszítést igényel. A veszélyes vagy fogyatékoságot okozó kockázatokot/szükségleteket ezzel a szinttel értékelik.

Ha bármilyen 2-es vagy 3-as érték szerepel az alábbi táblázatban, azonnal forduljon szociális munkáshoz, mentálhigiénés vagy más egészségügyi szakemberhez továbbirányítás végett.

Kockázat	Minősítés	Megtett intézkedés?	Megjegyzések/észrevételek
Korábbi öngyilkossági kísérlés			
Öngyilkossági gondolatok és/vagy tervek megfogalmazása			
Öngyilkosság a családi anamnézisben			
Önsértő (vagy önpusztító) viselkedés			
A jövő megvitatására és feltárására való képesség hiánya			
Major pszichiátriai diagnózis			
Az irányítás elvesztésének érzése			
Magas fokú szorongás kifejezése			
Tehetetlenség/reménytelenség			

Elszigeteltség			
Közelmúltbeli jelentős életesemények			
Kábítószerrel/alkohollal való visszaélés			
Erőszakos módszerek korábbi alkalmazása			
Súlyos fizikai betegség/fogyatékoság			
A felírt gyógyszerekhez és/vagy kezeléshez való hozzáférés hiánya			
Korábbi fegyverhasználat			
Mások bántalmazása iránti szándék kifejezése			
Korábbi veszélyes impulzív tettek			
Másokkal kapcsolatos paranoid téveszmék			
Harag/frusztráció jelei			
Szexuálisan nem helyénvaló magatartás			
Erőszakos fantáziával való megszállottság			
A családban előfordult erőszak			
Korábbi veszélyes cselekmények tagadása			
Családtag általi bántalmazás/erőszak (fizikai, verbális, érzelmi, szexuális)			

Nem családtag általi bántalmazás/ erőszak (fizikai, verbális, érzelmi, szexuális)			
Korábbi elhanyagolás, elhagyatottság, családtól való elszakadás			
Mások általi zaklatás/fenyegetés			
Pozitív társadalmi kapcsolatok hiánya			
A testi egészség vagy a higiénia fenntartásának nehézsége			
A szükségletek kifejezésének nehézsége			
Nem megfelelő lakhatás			
Az iskolához/szakképzéshez való hozzáférés hiánya			

A következő skála további segítséget nyújthat a helyzet értékeléséhez és a megfelelő, ésszerű időn belüli reagáláshoz. Ne feledje, hogy bármilyen bizonytalanság esetén mindig érdemes mentálhigiénés szakemberhez fordulnia - és inkább előbb, mint utóbb.

Kockázat szintje	Leírás	Mesure à prendre
Magas kockázat	<p>A gyermeknek sürgős orvosi ellátásra van szüksége, valószínűleg súlyosan sérült vagy megsebesült, vagy azonnali és folyamatos szexuális abúzusnak van kitéve, vagy tartósan fogyatékosná válik, vagy emberkereskedelem áldozata lesz, vagy meghal, ha jelenlegi körülményei között, védőintézkedés nélkül marad.</p> <p>Példák: szexuális abúzus és kizsákmányolás, fizikai erőszak és bántalmazás, veszélyes gyermekmunka, fegyveres erővel és fegyveres csoportokkal kapcsolatban álló gyermekek (children associated with armed forces and armed groups, CAAFAG), családtagok halála miatt árván maradt gyermekek, akikről nem gondoskodnak megfelelő módon, kísérő nélküli/külön élő gyermekek, akik nem részesülnek gondozásban és/vagy visszaélésszerű gondoskodásban részesülnek, bántalmazó vagy elhanyagolt bentlakásos létesítményekben élő gyermekek, gyermek vezette háztartások, korai/kikényszerített házasság, bántalmazott vagy elhanyagolt fogyatékkal élő gyermekek, a gyermek veszélyt jelent önmagára vagy másokra, korábbi öngyilkossági kísérletek, kábítószerrel/alkohollal való jelentős visszaélés, súlyos pszichiátriai rendellenességek stb.</p>	<p>Forduljon szociális munkához (vagy mentálhigiénés szakemberhez), hogy a helyzetről felvilágosítást kapjon.</p>
Közepes kockázat	<p>A gyermek valószínűleg bizonyos fokú sérelmet szenved el a hatékony védőintézkedési terv nélkül. Ugyanakkor nincs bizonyíték arra, hogy a gyermeket közvetlen súlyos sérülés vagy halál fenyegeti.</p> <p>Példák: nem veszélyes gyermekmunka, szigorú fizikai büntetés, nem életveszélyes érzelmi bántalmazás, öngyilkossági gondolatok, kábítószerrel/alkohollal való visszaélés, szegénység stb.</p>	<p>Forduljon szociális munkához (vagy mentálhigiénés szakemberhez), hogy a helyzetről felvilágosítást kapjon.</p>
Alacsony kockázat	<p>A gyermek biztonságban van. Azonban aggodalomra ad okot, hogy a gyermek veszélyeztetetté válhat, ha nem állnak rendelkezésre olyan szolgáltatások, amelyekkel megelőzhető a védőintézkedés szükségessége.</p> <p>Példák: olyan elszakított gyermekek, akik megfelelő gondozási körülmények között vannak, gondozók/gyermekek, akiknek dokumentációra van szükségük, megengedhető könnyű munka, iskolai kimaradás stb.</p>	<p>Szorosán kísérje figyelemmel a helyzetet, és szükség esetén vonjon be interdiszciplináris szakembereket.</p>

Gyakorlati tanácsok arra vonatkozóan, hogy mikor kell további támogatást kérni a mentális egészséggel kapcsolatban:

- Ha a trauma alábbi jeleinek hosszabb időtartamú fennállását észleli a gyermeknél, kérjük, irányítsa át magasabb szintű ellátásba:
  - Nem képes egészséges kapcsolatokat kialakítani
  - Evészavar
  - Alvászavar
  - Szeparációs szorongás
  - Tehetetlenség érzése

A.RETRAUMATIZÁCIÓ MEGELŐZÉSE

Beszélni arról, hogyan került valaki összeütközésbe a törvénnyel, triggerelő hatású lehet - még akkor is, ha az ügyfele nem élt át akut traumát - ezért fokozott óvatossággal kell eljárni. A retraumatizáció egy múltbeli trauma vagy kellemetlen élmény tudattalan vagy tudatos felidézése, amely ahhoz vezet, hogy a túlélő újra átéli az eredeti stresszes eseményt. Ezt kiválthatja egy adott szituáció, interakció vagy olyan környezet, mint például a tárgyalóterem, amely felidézheti az eredeti traumatikus esemény dinamikáját (pl. a hatalom/biztonság elvesztése). Amikor egy személy triggerelt helyzetbe kerül, akkor vagy hyperarousal (üss vagy fuss reakció), vagy hypoarousal (lefagyás vagy megalázkodás) állapotban van. Ideális esetben segíteni szeretnénk őket abban, hogy a tűréshatáron belül maradjanak, hogy megvédjük mind az ügyfél, mind a szolgáltatást nyújtó fizikai, pszichológiai és érzelmi biztonságát.⁷ *Lásd az ábrát a következő oldalon.*

A trauma-informált szolgáltatásnyújtásra összpontosító globális legjobb gyakorlat során öt alapelvet kell tudatosítani:

A trauma és a stressz megértése

↳ Együttértés és megbízhatóság

↳ Kulturális alázat és fogékonyság

↳ Együttműködés és helyzetbe hozás

↳ Rugalmasság és felépülés

⁷ Dezellíc, 2013; Siegal, 1999

A retraumatizáció megelőzése érdekében a jogászoknak, akik a törvénnyel összeütközésbe került gyermekeknek szolgáltatásokat nyújtanak, a fenti elveket kell szem előtt tartaniuk, amikor az ügyfelekkel foglalkoznak. Az ügyfele által átélt trauma, valamint a stressz és a trauma agyra és agyi fejlődésre gyakorolt hatásának alapos megértése alapvető fontosságú.⁸ A trauma-informált gondozásban az is fontos, hogy képes legyen megérteni, hogy az ügyfele milyen mentális állapotban van. Ha az ügyféllel együttérzéssel, kulturális alázattal és együttműködő magatartással bánt, akkor jobban fog reagálni. Ez segít az ügyfélnek abban is, hogy erősebbnek érezze magát, ami az ellenálló képesség és a kilábalás felé vezet. Mindezen alapelvek előfeltétele mindenkor a hatékony kommunikáció és odafigyelés.

TŰRÉSHATÁR – TRAUMÁVAL/SZORONGÁSSAL KAPCSOLATOS REAKCIÓK

A komfortzóna kiszélesítése a fokozott rugalmasság érdekében

Forrás: Marie S. Dezelic, PhD, c 2013 A fordítás az eredeti angol nyelvű forrás alapján készült, ezt a fordítást a diagram készítője nem ellenőrizte.

8 További információk a következő címen találhatóak: <https://www.ncbi.nlm.nih.gov/pmc/articles/PMC3181836/>

B. TRAUMA-INFORMÁLT ÜGYVÉDI MUNKA

A trauma-informált gyakorlati megközelítés a szociális és humán szolgáltatások, a terápiás szolgáltatások, valamint a jogi szolgáltatások nyújtásának bevált gyakorlatát képviseli. A trauma-informált szolgáltatások hangsúlyt helyeznek arra, hogy inkább támogassák az ügyfelet, ahelyett, hogy irányítanak vagy büntetnék. Ez a szemlélet segít elkerülni a retraumatizációt és a büntetést. A trauma-informált ügyvédi tevékenység az ügyvéd-ügyfél kapcsolatot jellemző gyakorlat, amelynek célja a retraumatizáció csökkentése, a trauma szerepének felismerése, és amely a következő négyjellemzővel⁹ mérhető:

Az Ön ellenőrző listája a trauma-informált ügyvédi tevékenységhez

➤ **Felismerte a traumát?**

- Ismerje fel, hogy a gyermekkorú ügyfél traumát élt át, akár az elmondása, akár a viselkedése alapján, és törekedjen arra, hogy jobban megértse a maladaptív megküzdési stratégiáit (pl. a hyperarousal-t vagy a disszociációt).

➤ **Ennek megfelelően alakította ki az ügyvéd-ügyfél kapcsolatot?**

- A gyermek traumatikus múltja megnehezítheti a bizalom kiépítését és a gyermek aktív bevonását a jogi eljárásba. A bizalom és a kapcsolatépítés emiatt kiemelkedő fontosságú. Például segíthetünk a visszahúzódó vagy izgatott gyermekeknek, hogy kellő biztonságban érezzék magukat a történeteik elmondásához az átláthatóság, az előreláthatóság, a megbízhatóság, a türelem, az empátia és az ítélkezésmentesség dinamikájának bevonásával.

➤ **Megfelelő jogi stratégiát alakított ki?**

- Például segítsen a gyermeknek gyakorolni a tanúskodást, hogy hozzászokjon a bíróság előtti beszámoló nehézségeihez. Ha képessé tesszük a gyermeket arra, hogy magáénak érezze a saját történetét, és ne szégyellje azt, az visszaadja neki az erőérzetet.

➤ **Megtette azokat az intézkedéseket, amelyekkel megelőzhető a másodlagos trauma?**

- A retraumatizáció nagy része a traumatizált gyermekek és a bírósági rendszer döntéshozói közötti elvárások eltéréséből fakad. A jogi szolgáltatások ügyfélközpontú megközelítése segít áthidalni ezt a rést, és növeli a gyermekek érzését, hogy észreveszik és meghallgatják őket. Amikor elmondják a történeteiket, ne kényszerítse őket arra, hogy többet is elmondjanak, hacsak nem szükséges, mert ez további traumatizációt válthat ki.

⁹ Katz and Halder, "The Pedagogy of Trauma-informed Lawyering (A trauma-informált ügyvédi tevékenység pedagógiája)."

C. GYERMEKKÖZPONTÚ ÉS GYERMEKJOGI ALAPÚ MEGKÖZELÍTÉSEK ÖSZTÖNZÉSE

A **gyermekközpontú megközelítés** a személyt, jelen esetben a törvénnyel összeütközésbe került gyermeket helyezi a szolgáltatásokkal kapcsolatos interakció középpontjába, hangsúlyt fektetve arra, hogy elsősorban személyként kezeljék, nem pedig ügyiratként.

A támogatásnak ezért a gyermek kívánságainak teljesítésére kell összpontosítania, amennyire ez az európai jogi keretek között megfelelő vagy lehetséges, valamint a gyermek szükségleteihez és egyedi körülményeihez kell igazodnia.

Figyelembe veendő gyakorlati tanácsok a gyermekközpontú megközelítéshez

- ✦ Támogassa a szolgáltatások középpontjában álló gyermeket, hogy részt vehessen a saját életével kapcsolatos döntéshozatalban.
- ✦ Vonja be partnerként a gyermeket támogató hálózatokat (például a közösség tagjait, tolmácsokat).
- ✦ Biztosítsa a szolgáltatások és a támogatás rugalmasságát az adott gyermek kívánságainak és prioritásainak való megfelelés érdekében.
- ✦ Vegye figyelembe az adott gyermek életkorát, érettségét, kultúráját, nemi hovatartozását, nyelvét és hitvilágát.
- ✦ Koncentráljon a gyermek erősségeire, felismerve, hogy saját életét és szükségleteit illetően ő a szakértő.

A **jogalapú megközelítés** arra összpontosít, hogy a jogokat elvont, pusztán jogi eszközből hatékony irányelvekké és gyakorlatokká alakítsa át.

Az Ön ellenőrző listája a gyermekjogi alapuló megközelítéshez

➔ **Gondoskodott a gyermek bevonásáról?**¹⁰

- A gyermeknek joga van részt venni az emberi jogait érintő döntésekben. Az olyan tevékenységekben való részvételüknek, mint a jogi eljárások vagy mentálhigiéniai beavatkozások, önkéntesnek, aktívnak és érdemlegesnek kell lennie, figyelmet fordítva az elérhetőségi kérdésekre, beleértve a könnyen érthető formában és nyelven megjelenő információkhoz való hozzáférést.
- Győződjön meg arról, hogy a gyermek minden szükséges információval rendelkezik ahhoz, hogy tájékozott döntéseket hozhasson, amelyek befolyásolhatják a jövőjét.

¹⁰ További erőforrásokat keres a gyermekek szerepvállalásával kapcsolatban? Az ENSZ Gyermekjogi Egyezménye 9. arányszabályt állított fel a gyermekek szerepvállalására vonatkozóan. Ezek a következő linken találhatóak: https://tbinternet.ohchr.org/_layouts/15/treatybodyexternal/Download.aspx?symbolno=CRC%2fC%2fGC%2f12&Lang=fr

➤ **Elszámoltatja a hatóságokat?**

- Ehhez szükség van az emberi jogi normáknak és a szervezeti emberi jogi céloknak való megfelelés hatékony figyelemmel kísérésére, valamint a gyermek emberi jogainak megsértése esetén hatékony jogorvoslati lehetőségekre.

➤ **Megakadályozza a hátrányos megkülönböztetést?**

- A törvénnyel összeütközésbe került gyermekek számára nyújtott szolgáltatásokra vonatkozó emberi jogi megközelítés megkívánja, hogy a jogokhoz való hozzáférés terén a hátrányos megkülönböztetés minden formáját meg kell tiltani, meg kell akadályozni és ki kell küszöbölni. Ez azt is jelenti, hogy a legsérülékenyebb és leginkább marginalizált gyermekeknek, akik a legsúlyosabb akadályokkal szembesülnek jogaik érvényesítése terén, különleges védelmet és segítséget kell nyújtani.

➤ **Megfelelő képességekkel ruházza fel ügyfelét?**

- Minden, a törvénnyel összeütközésbe került gyermeknek joga van a jogai és szabadságjogai érvényesítésére és gyakorlására. Ennélfogva minden gyermeknek meg kell tudni értenie jogait, és teljes mértékben részt kell tudnia venni az életét érintő irányelvek és gyakorlatok kialakításában. Emiatt a szolgáltatóknak visszajelzési mechanizmusokat kell beépíteniük a gyakorlatukba.

➤ **Figyelembe veszi a jogszerűség elvét?**

- Az emberi jogokon alapuló megközelítés megkívánja, hogy a törvény elismerje az emberi jogokat és szabadságjogokat mint jogilag kikényszeríthető jogosultságokat, és hogy maga a törvény összhangban legyen az emberi jogi elvekkel. E tekintetben a törvénnyel összeütközésbe került gyermekek számára nyújtott jogi segítség fejlesztésének előmozdításával Ön a 2016/800/EU irányelv 6. és 18. cikkének megfelelően jár el.

D. MENTÁLHIGIÉNIÁS ÉS PSZICHOSZOCIÁLIS TÁMOGATÁSI GYAKORLATOK ÖN ÉS A GYERMEK SZÁMÁRA

Figyelembe véve a stresszes helyzeteket, amelyekkel Ön és az ügyfele valószínűleg szembesülni fog a jogi eljárás során, néhány gyakorlat segíthet a feldolgozásban.

Az első eszközkészlet segít Önnek és/vagy a gyermeknek abban, hogy jobban tudja kezelni a stresszt és az érzelmeit¹¹:

¹¹ Érzelmi támogatás

A stressz és az érzelmek kezelésére szolgáló eszközök

- **Pillangógyakorlat:** Tegye karba a kezét, és nyitott tenyérrel 25-ször kopogtassa meg felváltva a felkarját, vegyen mély lélegzetet, és addig ismétlje, amíg nyugodtabbnak nem érzi magát. Ez helyreállítja az agy bal és jobb agyféltekéje közötti természetes áramlást.
- **Alapozás:** Helyezze a lábát stabilan a talajra, miközben érzi a talaj nyújtotta támaszt. Nézzon körül, és számláljon meg tíz tárgyat, amit maga körül lát. Ez a gyakorlat helyreállítja a tájékozódási képességünket és az agy gondolkodási funkcióját.
- **Önnyugtató és önszabályozás:** Helyezze egyik kezét a mellére, a másikat pedig a hasára. Koncentráljon a légzésére. Ez segít stabilizálni a légzését, és nyugalmat teremt.
- **Feloldás:** Koncentráljon a testében tapasztalható érzésekre, egyszerre csak egyet figyeljen meg, ítékezés nélkül. Előbb-utóbb az érzés természetes módon feloldódik, ne próbálja erőltetni. Kérdezze meg az érzést: mit akar mondani, vagy mire van szüksége?
- **Erőforrások:** Gondoljon arra a dologra vagy azokra a dolgokra, amely(ek) jó érzéssel vagy boldogsággal tölti(k) el. Ez lehet egy személy, tevékenység, hely vagy tárgy. Figyelje meg, milyen hatással van ez Önre.

A következő eszköz segít Önnek abban, hogy jobban megértse és megnevezze a gyermek testében lévő érzelmeket és/vagy érzéseket. Ez különösen hasznos lehet olyan helyzetben, amikor nem tudja megérteni és értékelni a gyermek viselkedését vagy érzelmét.

Az érzelmek és érzések feltérképezésének eszközei

- Rajzoltassa meg a gyermekkel a teste vázlatát, majd különböző színekkel rajzoltassa le azokat az érzéseket és érzelmeket, amelyeket a teste különböző részeiben érez. Kérje meg, hogy írja le, mit rajzolt, és hogy mit érez Önnel, ha a gyermek úgy érzi, hogy ezt nyugodtan megteheti.

Az alábbi mezőben található eszközök végül segíthetnek a gyermeknek megérteni, hogy a kognitív torzítások normálisak. A kognitív torzítás a nem realiztikus gondolkodás ismétlődő sémája. Azáltal, hogy segít a gyermeknek felhívni a figyelmét a negatív gondolkodási sémáira, és elkezdti tudatosítani azokat, segíthet neki gondolkodásának

megváltoztatásában, ami produktívabb és racionálisabb beszélgetésekhez vezet. Ha azt észleli, hogy a kognitív torzulások akadályozzák a gyermekkel való együttműködésben, forduljon szociális munkáshoz, vagy irányítsa át a gyermeket magasabb szintű ellátásra. Lásd az A. mellékletben található feladatlapot, amelyet a következő kognitív torzítások kezeléséhez használhat az ügyféllel:

A kognitív torzítások gyakori típusai

- **Mindent vagy semmit elvű gondolkodás** (azaz, ha hibát követek el, rossz ember vagyok).
- **Katasztrofizálás:** valamely dolog mértéktelen eltúlzása.
- **Perszonalizálás:** a dolgok Önre vonatkoztatása, amikor nem is Önről szólnak.
- **Jóslás:** valamilyen dolog negatív kimenetelének megjósolása.
- **Gondolatolvasás:** annak feltételezése, hogy tudja/megérti, mit gondol valaki más.

Azt is fontos felismernie, hogy ezek a kognitív torzítások az ügyvédeknek is előfordulhatnak. E torzítások megértése és annak megismerése, hogyan befolyásolhatják azon képességét, hogy ügyfelét képviselje, alapvető fontosságú. Ha úgy érzi, hogy ítélőképessége nem pártatlan, konzultáljon egy szupervizorral vagy más képzett ügyvéddel, hogy a saját és ügyfele számára a legjobb döntéseket hozhassa meg.

Lásd a mellékleteket a rendkívüli stresszel küzdő gyermekek támogatására szolgáló további eszközökért.

7. Koordinálás és titoktartás: Szervezetek közötti együttműködés és átirányítás

Amint megismeri a gyermek életkörülményeit, környezetét és a számára jelentkező kihívásokat, világosabban megismerheti a különösen sebezhető pontokat, így a mentálhigiénés problémákat. Annak ellenére, hogy ügyvédként nem Ön lesz az a szakember, aki ezekkel a problémákkal foglalkozik, képesnek kell lennie arra, hogy elősegítse és lehetővé tegye a terápiás szolgáltatásokhoz való hozzáférést.

A hatékony jogi képviselő kialakításához az ügyvédnek kapcsolatban kell állnia más szakemberekkel, például tanárokkal, orvosokkal vagy szociális munkásokkal, akik érintettek lehetnek a gyermek életében. Például az orvosi ellátás értékeléséhez vagy a gyermek lakhatásának biztosításához az ügyvédnek együtt kell működnie más szakemberekkel. A globális ellátás szükségességének együtt kell járnia a különböző

szakemberek státuszának és küldetésének tiszteletben tartásával. Ha ez nem különül el megfelelően, akkor fennáll az ártatlanság vélelme és az orvosi titoktartás megsértésének veszélye. Ezek az alapelvek olyan védőintézkedések, amelyeket szem előtt kell tartani.

Globálisan szemlélve az ügyvédnek világos elképzeléssel kell rendelkeznie a helyzetről anélkül, hogy megsértené az egyes szakmákhoz tartozó etikai kódexeket. Miközben az ügyvédnek alapvetően ismernie kell az ügyfél (mentális) egészségi állapotát, hogy indokolt esetben ezeket a szempontokat is bevonhassa a jogi képviseletbe, a titoktartás határainak egyértelműnek kell lennie - az ügyfél és az érintett szakemberek számára egyaránt.

Az Ön ellenőrző listája a koordinációra és a titoktartásra vonatkozóan

➤ **Egyáltalán kihez lehet átirányítani a gyermeket?**

- Ideális esetben Ön - vagy a kormányzat - kidolgozott egy megfelelő átirányítási rendszert, vagy a kapcsolódó szolgáltatókat (pl. gyermekpszichológusok, trauma-tanácsadók, gyermekorvosok, nevelőszülői és menhelyi intézmények) könnyen elérhető módon feltérképezte. Ha semmi ilyen nincs, forduljon egy másik ügyvédhez, akinek van tapasztalata ezen a területen.
- Tudnia kell, hogy kihez kell átirányítani a gyermeket, és el kell magyaráznia neki, hogy miért hozták be, és biztosítania kell a titoktartást, ugyanakkor azt is, hogy a gyermek hallassa a hangját.

➤ **Milyen információkra lesz szüksége a másik szervezetnek?**

- Értékelje - a gyermek segítségével -, hogy a gyermeket milyen kihívás éri, mióta és milyen mértékben. Ellenőrizze azt is, hogy más szervezetek nem vesznek-e már részt abban, hogy elkerüljék a párhuzamos támogatási struktúrák kialakítását.

➤ **Megvizsgálta, hogy esetleg a szerhasználat nem jelent-e problémát?**

- Ha ez a helyzet, próbálja meg a kezeléshez való hozzáférést megkönnyíteni a segítségnyújtás koordinálásával.

➤ **A gyermek szorult helyzetben van, vagy orvosi ellátást kér?**

- Ha igen, gondoskodjon a szakképzett személyzet általi orvosi vizsgálatról.

➤ **Kit kell még bevonni vagy tájékoztatni?**

- A többi érdekelt féllel (pl. szociális munkásokkal, tanárokkal, orvosokkal, pszichológusokkal stb.) való együttműködés fontos annak érdekében, hogy az információk megosztásra kerüljenek, és hogy minden aggályt figyelembe vegyenek azért, hogy a gyermek számára a legjobb kimenetelt biztosítsák.
- Szervezetközi megbeszélések szervezése jó módja az intézményen belüli támogatás kiépítésének és a támogatás optimalizálásának.

☛ **Hogyan lehet egyensúlyt teremteni a tájékoztatói és a titoktartási szükséglet között?**

- Tartsa szem előtt, hogy az információcsere és a titoktartási/gyermekvédelmi aggályok közötti érdekek kiegyensúlyozása kényes kérdés.
- Kérjen ügyfelétől írásbeli mentesítési nyilatkozatot a titoktartásra vonatkozóan, hogy más érdekelt felekkel is tárgyalhasson. Magyarázza el ügyfelének, hogy pontosan miért van szüksége ilyen mentesítésre, és miként fog élni vele. Tájékoztassa ügyfelét a más szakemberekkel folytatott megbeszélésekről.
- Győződjön meg arról, hogy az ügyfele megértette a titoktartásra vonatkozó szabályokat és azokat az eseteket, amikor a titoktartás megszeghető (pl.: ha az ügyfélnek komoly szándéka van arra, hogy önmagában vagy másokban kárt tegyen).
- Bátorítsa a többi érintett szereplőt, hogy ugyanezt megtegyék - legtöbbjüknek titoktartási kötelezettségei vannak, és tisztázniuk kell az ügyféllel, hogy milyen információkat oszthatnak meg.

8. A gyermek szüleivel/ törvényes képviselőivel való kapcsolattartás

A gyermekek képviselőének sajátos és különleges jellemzője, hogy valamilyen módon mindig a szülők és/vagy a törvényes képviselők is érintve vannak. Egyrészt az ilyen kommunikáció szükséges és hasznos lehet, másrészt viszont további kihívásokat vagy akár konfliktusokat is okozhat.

Az Ön ellenőrző listája a szülőkkel és/vagy a törvényes képviselőkkel való kommunikációra vonatkozóan

☛ **Mit szeretne a gyermek üzeni Önnel?**

- Miután a gyermek beszámolt Önnek a családjáról, értékelje vele együtt, hogy mikor és hogyan fogják a jogi eljárást ismertetni a szülőkkel és/vagy a törvényes képviselőkkel. Gondoskodjon arról, hogy megértse, ki a gyermek törvényes képviselője, és hogy a szülőre/gondviselőre vonatkoznak-e bármilyen korlátozások (pl.: még ha ő a szülő is, kivonták-e a gyermeket a felügyelete alól, és külön gondviselőt jelöltek-e ki számára?)
- Vegye figyelembe a törvény által előírt kommunikációs követelményeket és korlátozásokat.

- Annak ellenére, hogy általában a szülőknek és/vagy a törvényes képviselőknek joguk van részt venni a meghallgatásokon, kérheti a kizárásukat a gyermek kifejezett kívánságára, vagy ha a gyermek mindenek felett álló érdeke másképp sérülne. Ez országfüggő lehet, és az ügyfél mindenek felett álló érdekét az szolgálhatja, hogy magánbeszélgetést folytasson vele.

➔ **Hogyan tud kommunikálni a szülőkkel és/vagy a törvényes képviselőkkel?**

- Értékelje, hogy a kommunikáció mely módjai (személyes megbeszélés, telefonhívás, levél, e-mail stb.) a legmegfelelőbbek a címzettek számára. Vegye figyelembe az olyan speciális szempontokat, mint például az írástudatlanság.
- Nyelvi akadályok esetén működjön együtt egy megbízható tolmáccsal.
- Vegye figyelembe, hogy Ön a gyermek szószólója, és összeférhetetlenség esetén mindig a gyermek mindenek felett álló érdekeit és az ő álláspontját képviseli, nem pedig a családtagokét.

➔ **Figyelembe vette a gyermek családjában előforduló különleges helyzeteket?**

- Legyen tudatában az olyan különleges helyzeteknek, mint például az egyedülálló vagy külön élő szülők, és hogy ez milyen hatással lehet a gyermekre, és miként reagálnak bizonyos helyzetekben.
- Ha bármilyen jele van annak, hogy a gyermek családon belüli erőszak áldozata lett, lehetőség szerint próbáljon meg foglalkozni a kérdéssel; ügyeljen arra, hogy létrehozza a szükséges biztosítékokat a gyermek védelme érdekében.
- Legyen tisztában azzal a lehetséges kockázattal, hogy a szülők vagy más családtagok manipulálják a gyermeket eltérő érdekek esetén. Mindig a gyermek érdekeinek kell elsőbbséget élvezniük, és lehet, hogy ezeket megfelelő gondossággal meg kell állapítania.

9. A gyermek felkészítése és képviselete a jogi eljárásban

Önnem mint ügyvédnek azaténylegesen fő feladata, hogy megfelelően felkészítse és képviselje a gyermeket a jogi eljárás során, többek között a bíróság előtt is. Annak érdekében, hogy a gyermek megértse, mi történik, alapvető fontosságú, hogy folyamatosan tájékoztassa őt a jogi eljárás következő lépéseiről, valamint az összképről - vagyis arról, hogy mire számíthat az eredmény és a következmények tekintetében (különösen az esetleges szankciók vonatkozásában). Ezen túlmenően az Ön ügyvédi feladata magában foglalja a felügyeleti szerepet is, aki beavatkozik, ha a gyermekek jogai sérülnek vagy fennáll a sérelmük veszélye. A gyermek szószólójaként Öntől elvárható, hogy kiálljon a gyermek jogainak megsértése ellen és a gyermek mindenek felett álló érdeke mellett.

Az Ön ellenőrző listája a gyermekekre vonatkozó jogokról a jogi eljárások során

• **Hogyan tudja önmagát és a gyermeket a legjobban felkészíteni a velük folytatott előkészítő beszélgetések során?**

- Ha lehetséges, készítsen strukturált interjút, amelynek során a helyzet megértése és értékelése érdekében minden lényeges témát felvet.
- Mindig általános, pozitív témákkal indítson - pl. a gyermek barátairól, hobbijairól vagy kedvenc zenéjéről. Ezután lassan térjen át az eljárás szempontjából lényeges témára.
- Ne szakítsa meg a beszélgetés menetét, hanem tegyen fel egészen konkrét kérdéseket (ki, hol, mikor, hogyan, hogyan,...), ha természetes körülmények között leállnak.
- Kerülje a rávezető kérdéseket, az egyszerre feltett több kérdést vagy az összetett kérdéseket, és használjon gyermekbarát szókincset.
- Ismételten győződjön meg arról, hogy a gyermek biztonságban érzi magát - ezért ne tanúsítson semmilyen negatív reakciót az arckifejezésével, maradjon szemmagasságban a gyermekkel, és mutasson őszinte érdeklődést.
- Ne tegyen fel túl sok kérdést, és ne hosszabbítsa meg feleslegesen az interjút, de ne is szakítsa félbe a gyermeket, és ne állítsa le, mielőtt mindent elmondott volna, amit csak szeretne (hacsak nem külső kényszer miatt).
- Az előkészítő beszélgetést megint pozitív hangnemben fejezze be - például azzal, hogy megkérdezi, mit tervezett a következő hétvégére, vagy hogy mely napokon látogatják meg a szülei.

• **Tiszteletben tartják-e a gyermek meghallgatáshoz való jogát?**

- Ha nem, ragaszkodjon ahhoz, hogy ügyfele meghallgatáshoz való joga érvényesüljön. Ez a jog egyben kiterjed az eljárásban való részvétel jogára is.

• **Hogyan zajlanak a vizsgálatok, kihallgatások és/vagy beszélgetések?**

- Különleges gyakorlatokat kell kialakítani a Barnahus-modellnek megfelelően, amely lehetővé teszi a gyermekbarát igazságszolgáltatást. További információkért lásd a lánbjegyzetet.¹²
- A kihallgatásokért felelősszemélyeknek szakképzett és képzett munkatársaknak kell lenniük.
- Az eljárás során eleget kell tenni az olyan különleges követelményeknek, mint a fordítás, a szünetek, a gyermekbarát környezet, a nemi, vallási, fogyatékosági stb. szempontok figyelembevétele.
- Az eljárások ütemét a gyermekhez kell igazítani. Meg kell akadályozni az indokolatlan késedelmet, ugyanakkor el kell kerülni minden olyan kapkodást, amely további stresszt okoz a gyermeknek.

¹² A Barnahus-modell a gyermek szükségleteinek felmérésére és az esetleges utánkövetésére szolgáló modell. Ez gyakran igazságügyi meghallgatással történik. További információk a következő címen találhatóak: <https://www.barnahus.eu/en/about-barnahus/>

- Minden eljárást olyan kényelmes helyszínen kell lefolytatni, ahol a gyermek biztonságban érzi magát, és ahol biztosított a magánszféra védelme.
- A vádlottak általános és gyermekspecifikus jogait tiszteletben kell tartani, és a kérdéseket a gyermek életkorához, nemi hovatartozásához, fejlettségéhez és kulturális háttéréhez kell igazítani. Nem szabad félrevezető kérdéseket feltenni.
- Lehetőség szerint audiovizuális felvételeket kell készíteni, és a gyermeket előzetesen tájékoztatni kell arról, hogy mivel jár majd az eljárás.
- Ha tolmácsra van szükség, be kell őt mutatni, és a gyermek számára egyértelművé kell tenni a szerepét. Azonnal avatkozzon közbe, ha úgy érzi, hogy a gyermek nem érti a fordítót, vagy viszont.
- Az eljárást több meghallgatás esetén ugyanannak a kérdezőnek kell lefolytatnia, és a meghallgatások számát és időtartamát a lehető legkisebbre kell csökkenteni.

➤ **Mit kell tennie, amint megszületett a döntés?**

- Értékelje, hogy a gyermek mindenek felett álló érdekét felmérték és megfelelően figyelembe vették-e amint a döntés megszületett.
- Ismertesse a döntést a gyermekkel, és válaszoljon az ezzel kapcsolatos kérdéseire.
- Értékelje a gyermekkel együtt, hogy a döntést meg kell-e fellebbezni valamely fellebbviteli bíróság előtt.

A jogi eljárások során a gyermekek biztonságának, jóllétének és fejlődésének előmozdítása érdekében fontos, hogy a gyermekek megértsék jogaikat, és képesek legyenek hatékonyan hallatni a hangjukat. A jogokat a gyermekeknek az életkoruknak, kognitív és nyelvi képességeiknek megfelelő módon kell elmagyarázni. A hatékony véleménynyilvánítás biztosítása azt jelenti, hogy a gyermek nevében a gyermek kívánságainak megvalósítása érdekében kell felszólalni. Annak megállapításához, hogy egy gyermek képes-e önállóan kifejteni véleményét a bírósági eljárás során, el kell végezni a gyermek egyéni értékelését, figyelembe véve nemcsak a gyermek életkorát, hanem egyéb személyes jellemzőit is. A 2016/800 számú EU-irányelv szerint a gyermeknek joga van az egyéni értékeléshez, amely meghatározza, hogy képes-e a jogai megértésére, és figyelembe veszi az esetleges értelmi fogyatékoságát, az EU-tagállamoknak pedig egyenlő oktatási lehetőségeket kell biztosítaniuk számára, amelyek figyelembe veszik a fogyatékoságát.¹³ Hasonlóképpen, a gyermekbarát igazságszolgáltatásról szóló európai tanácsi iránymutatások szerint a tagállamoknak fokozott védelmet kell biztosítaniuk a különösen sérülékeny gyermekek, például a menekültek, a vallási kisebbségek vagy a fogyatékkal élő gyermekek számára, hogy biztosítsák a hátrányos megkülönböztetéssel szembeni védelmet.¹⁴

¹³ LA CHILD: Legal aid for children in conflict with the law (Jogsegély a törvénnyel összeütközésbe került gyermekek számára, 2021)

¹⁴ Európa Tanács: Guidelines of the Committee of Ministers of the Council of Europe on child-friendly justice (Az Európa Tanács Miniszteri Bizottságának iránymutatása a gyermekbarát igazságszolgáltatásról, 2010)

10. Az Ön képviselével kapcsolatos konfliktusok kezelése

A jogi szolgáltatók konfliktusba vagy ellenállásba ütközhetnek a gyermek részéről. Fontos, hogy normatív működési eljárások legyenek érvényben arra az esetre, ha a gyermek képviselése körül konfliktus merülne fel.

Különböző helyzetek alakulhatnak ki:

A gyermek nem érzi úgy, hogy jól képviselik

A gyermek nem akarja/nem akarja már, hogy Ön képviselje

A gyermek egyáltalán nem akar ügyvédet

Az ügyvédi segítség igénybevételéről való lemondás, a vádtól és az alkalmazandó nemzeti jogszabályoktól függően, sok esetben nem megengedett. Ez tehát ismét konfliktust okozhat a gyermek önrendelkezési jogának kérdésében. Ezért Önnek tisztában kell lennie ezekkel a jogi és etikai aggályokkal, és gondoskodnia kell az előre nem látható helyzetekre való felkészülésről. Ha Önt a gyermek szülei vagy törvényes képviselői jelölték ki, de a gyermek nem szeretné, hogy képviseljék, az Ön felelőssége, hogy továbbra is képviselje a gyermeket. Ha a különbségek elháríthatatlanok, fontos elmagyarázni a gyermeknek, hogy lehetséges-e az ügyvéd lecserélése, és egyensúlyt kell teremteni a megfelelő folytonosság iránti követelménnyel. Ha ez lehetséges és szükséges, akkor fontos, hogy segítséget nyújtson a gyermekeknek az ügyvédváltás során. Ugyanez érvényes arra a helyzetre is, amikor Ön bármilyen okból kénytelen visszalépni a megbízatástól - ebben a helyzetben el kell magyaráznia a döntést a gyermeknek, és kellő gondossággal át kell adnia az ügyet az utódjának.

Ezenkívül fontos, hogy dolgozzon ki megfelelő alternatív terveket és eljárásokat arra nézve, mi a legjobb válasz arra az esetre, ha a gyermek nem követi az Ön jogi útmutatásait (utasításait). Az ilyen helyzet megelőzése érdekében érdemes már a kezdetektől fogva elmagyarázni a gyermeknek, hogy miként alakul a védekezési stratégia, és milyen okból kifolyólag. Ideális esetben már az eljárás kezdetén érdemes összehangolni a stratégiákat, hogy ezzel csökkentse a későbbi nézeteltérések kockázatát. Mindazonáltal nézeteltérések előfordulhatnak, és ezeket nem lehet teljes mértékben elkerülni. A gyermek általi stratégiaváltás ráadásul a gyermek önrendelkezési jogának kifejeződése is, amelyet Ön mint jogi képviselő nem áshat alá, illetve nem írhat felül: a gyermek kifejezett kívánságát követnie és képviselnie kell - még akkor is, ha valamilyen oknál fogva nem érti meg a döntését.

Az egymásnak ellentmondó védelmi stratégiákra vonatkozó gyakorlati tanácsok

- ✦ Kérje meg a gyermeket, hogy indokolja meg, miért gondolja úgy, hogy az általa választott stratégia jobb. Tegyen fel kérdéseket, és mutasson valódi érdeklődést a gyermek gondolatai és szempontjai iránt.
- ✦ Magyarázza el a gyermeknek, miért gondolja, hogy az Ön stratégiája az ő érdekében áll.
- ✦ Fejtse ki, miért gondolja úgy, hogy a gyermek stratégiája káros lehet számára.
- ✦ Egyeztessen a gyermekkel a további lépésekről - ne ragaszkodjon a stratégiájához a gyermek egyértelmű és kifejezett kívánsága ellenére, még akkor sem, ha úgy gondolja, hogy annak negatív következményei lehetnek.

11. A törvénnyel összeütközésbe került gyermek éppúgy áldozat?

A jogi szolgáltatást nyújtóknak szem előtt kell tartaniuk, hogy a törvénnyel összeütközésbe került gyermekek rendszeresen maguk is különböző negatív körülmények áldozatai. Nem könnyű feladat azonosítani az áldozatot – különösen a szexuális zaklatás, erőszak, megfélemlítés stb. Áldozatait. Az áldozatokkal való kommunikáció és azonosításuk speciális kommunikációs készségeket igényel, néhány alapvető szabály azonban mégis létezik:

Gyakorlati tanácsok a (potenciális) áldozatokkal való kommunikációhoz és interakcióhoz

- ✦ Teremtsen kényelmes és biztonságos környezetet.
- ✦ Teremtsen bizalmat - figyeljen oda, tegyen fel kérdéseket, és ne ítélkezzen.
- ✦ Biztosítsa a titoktartást és a magánszféra védelmét.

A gyermekeket gyakran a felnőttek kényszerítik tettekre vagy éppen tétlenségre. Ennélfogva előfordulhat, hogy nem szívesen mondják el a történetüket, mert félnek a retorziótól. A bűncselekmények gyermekkorú áldozatait és tanúit megfélemlítés, retorziók, másodlagos viktimizáció veszélye fenyegeti, vagy legrosszabb esetben az életük is veszélyben lehet. Ez a kockázat megnövekedhet szexuális visszaélések esetén, valamint olyan esetekben, amikor az érintett gyermek fiatal, emberkereskedelem áldozata volt,

vagy fogyatékkal él, vagy ha a feltételezett elkövető közel áll a gyermekhez. Egy másik tipikus szituáció a társak közötti erőszak a gyermekgondozási intézményekben, azért fontos felismerni az ilyen helyzetet, mivel ha a gyermeket visszaküldik oda, vagy ha feszültség áll fenn – ez további konfliktusok és eljárások forrása lehet, amelyek még nehezebbé teszik a gyermek helyzetét.

Gyakorlati tanácsok az (esetleges) áldozatok képviselője során:

- ✦ A helyzettől függően az elkövetőkkel szemben távoltartási végzésre lehet szükség - vegye figyelembe, hogy a gyermeket képviselő ügyvédként tisztában kell lennie ezzel a lehetőséggel, és indokolt esetben élnie kell vele.

12. A fogva tartott gyermek támogatása

A fogva tartott gyermekek képviselője és támogatása különleges kihívások elé állítja Önt mint ügyvédet. Nemcsak a kommunikációt akadályozza legtöbbször az a tény, hogy a gyermeket fogva tartják, hanem a gyermek mentálhigiéniai állapotát is gyakran negatívan befolyásolja a fogva tartás – végül pedig a helyzet az Ön, mint ügyvéd számára is mentális kihívást jelenthet.

Gyakorlati tanács a fogva tartott ügyfelekkel való kommunikáció során:

- ✦ Ellenőrizze, hogy biztosított-e a kommunikáció titkossága - gyakorta előfordul, hogy a telefonok a fogvatartási központok folyosóján vannak elhelyezve, ami azt jelenti, hogy más rabok kihallgathatják a beszélgetést.
- ✦ Biztosítsa, hogy az ügyfél kapcsolatot tarthasson a családjával, és hogy tiszteletben tartsák az ügyvédjével való rendszeres találkozókhoz való jogát.

Az Ön ellenőrző listája a fogva tartott gyermekekre vonatkozóan

➤ **Fellebbezhet a fogva tartásról szóló végzés ellen?**

- A jogszabályok szerint a gyermekek fogva tartása csak a legvégső esetben alkalmazható intézkedés lehet. A gyermek ügyvédjeként minden eljárás során ragaszkodnia kell ehhez az elvhez, és gondoskodnia kell annak érvényesítéséről.
- Ha mégis elrendelik a fogva tartást, vizsgálja meg, hogy az ilyen határozat megfellebbezhető-e, és mindenképpen kérje a fogva tartási végzés időszakos felülvizsgálatát.
- Ha a gyermek alapvető szükségleteit nem elégítik ki (lásd a következő kérdést), megfellebbezheti a fogva tartási végzést és/vagy a fogva tartás feltételeit. Általában az állam kártalanítással tartozik jogellenes fogva tartás vagy fogva tartási körülmények esetén.

➤ **Megfelelőek a fogva tartási körülmények?**

- Ellenőrizze a következőket: Biztosított az orvosi és mentálhigiénés ellátáshoz való hozzáférés? A gyermekeket különválasztják a felnőttektől? Hozzáférnek az oktatáshoz és a reintegrációs programokhoz? Elérhető-e megfelelő terápia a szerhasználati és függőségi zavarokkal küzdő gyermekek számára?
- Ha ezek a feltételek nem teljesülnek, gondoskodjon az azonnali beavatkozásról.

➤ **Meg kell látogatnia a fogvatartott gyermeket?**

- Annak érdekében, hogy teljes képet kapjunk a fogva tartott gyermek helyzetéről, azaz a fogva tartási körülményekről és a gyermek állapotáról, a lehető legkorábban meg kell látogatni a fogva tartott gyermeket.
- Ha a gyermeket hosszabb ideig tartják fogva, rendszeres látogatások javasoltak, nemcsak a helyzet figyelemmel kísérése, hanem a gyermek és Ön közötti bizalmi kapcsolat kialakítása és fenntartása érdekében is.
- Gyakran a fogva tartott gyermekekkel való kommunikáció nehéz és erősen korlátozott - ezért a személyes látogatások mindenképpen elengedhetetlenek a gyermekkel való kommunikáció fenntartásához.

ESETANULMÁNY: MAGÁNZÁRKA ÉS AKUT SZUICIDITÁS

Az Ön gyermekkorú ügyfele Afganisztánból Görögországba utazott kísérő nélküli kiskorúként, majd egy harmadik országba, Svájcba költözött, hogy a testvérével lehessen. A Dublini Egyezmény hatálya alá tartozott, ezért felszólították, hogy hagyja el Svájcot és térjen vissza Görögországba. Mivel megtagadta a visszatérést, illegális tartózkodás bűntettével vádolták meg, és őrizetbe vették, ahol pszichésen rossz állapotba került. Testi tünetei közé tartozott a vérhányás és a hátfájás. Később megállapították, hogy öngyilkossági kockázatot hordoz magában. Állítólag kijelentette, hogy: „Lehet, hogy megölöm magam holnap vagy ma, nem tudom, mindenesetre elegendem van az életből”. Az orvos azt mondta neki, hogy az öngyilkossági kockázatot hordozó betegeket elkülönítve kell elhelyezni, mire ő így válaszolt (tolmácsa által összefoglalva): „Nem tudta másként megfogalmazni, könnyen lehet, hogy ma vagy holnap öngyilkos lesz”.

Az ügyével foglalkozó mentálhigiénés szakemberek úgy vélik, hogy nem kapott kellőképpen alapos és megfelelő értékelést. A gyermeket ezután elkülönítették, magára hagyták, és megtagadták tőle a pszichológiai támogatást. Csaknem három napot töltött elkülönítve, ez idő alatt nem került kapcsolatba sem orvossal, sem más támogatóval. Félelem fogta el, és úgy érezte, nem tudja kifejezni lelki szükségleteit, és ennek következtében ez az esemény még inkább traumatizálta.

Az ügyvédjeként mit tenne?

ESETANULMÁNY: AJÁNLOTT INTÉZKEDÉSEK

- ➔ Beszéljen az ügyféllel és hallgassa meg, hogy minden szükséges információt megszerezzen.
- ➔ Irányítsa át a gyermeket pszichológiai gondozásra, vagy ha kétségei vannak, kérje mentálhigiénés szakember véleményét. Ha a hatóságok ezt nem teszik lehetővé vagy nem gondoskodnak róla, vegye fontolóra, hogy jogi lépéseket tesz.
- ➔ Részletesen dokumentálja és továbbra is kövesse nyomon.
- ➔ Ha lehetséges, kérjen fel egy pszichológust a helyzet értékelésére (lásd alább).
- ➔ Értékelje az intézkedés bírósági felülvizsgálatának lehetőségeit (pl. közigazgatási jogszabályok szerinti megállapítási kereset, az egészségi állapot és az élet veszélyeztetése miatti esetleges büntetőjogi felelősség megállapítása, állami felelősségre vonatkozó keresetek).
- ➔ Tegyen ilyen jogi lépéseket, ha indokolt, és magyarázza el ezt az ügyfélnek.
- ➔ Alternatív megoldásként fontolja meg az érintett szereplőkkel való párbeszédet (pl. szervezatközi találkozó, kerekasztal), hogy a jövőben elkerülhető legyenek az ilyen incidensek.

Ez a szituáció mentálhigiénés szempontból is elemezhető, lásd a pszichológus által készített helyzetértékelést az F. mellékletben: Esettanulmány - A magánzárka értékelése mentálhigiénés szempontból.

13. Folyamatos és átfogó támogatás nyújtása

A konzisztens és folyamatos jogi segítségnyújtás fontos annak érdekében, hogy a törvényekkel összeütközésbe került gyermekek mindenek felett álló érdekei a lehető legnagyobb mértékben biztosítva legyenek. Ennek fényében a következőket kell figyelembe venni:

Az Ön ellenőrző listája a folyamatos és holisztikus jogi segítségre vonatkozóan

☛ **Lemondhat a megbízatásáról, ha a honoráriumot már nem fedezik?**

- Még ha a helyi jogszabályok ezt lehetővé is teszik, az ilyen lemondás sok esetben ellentétes a gyermek mindenek felett álló érdekével, és ezért meg kell akadályozni. Próbáljon meg más megoldást találni a honoráriumának fedezésére - lehet, hogy egy alapítvány, egy nonprofit szervezet vagy bármely más szervezet beszállhat.

☛ **Véget ér a megbízatása, amint a határozat jogerőre emelkedik és végrehajthatóvá válik?**

- A nemzeti jogszabályok szabályozzák a megbízás hatályát, különösen az ingyenes jogi segítség esetében. Figyelembe véve a gyermek mindenek felett álló érdekét, a lemondás ezen a ponton nem helyénvaló - a gyermeknek még szüksége lehet az Ön jogi támogatására a tárgyalás utáni kérdésekben, például a szankció végrehajtása, a bírósági illeték alóli mentesség iránti kérelmek stb. tekintetében. Ezért nem tűnik megfelelőnek, hogy ebben a pillanatban visszalépjön.

☛ **Ön felelős a szóban forgó tényleges (büntető) eljáráson kívüli jogi kérdésekben?**

- Bizonyos gyermekek más jogi kihívásokkal is szembesülhetnek, pl. migráns gyermekek, akikre a külföldieket érintő jogszabályok vonatkoznak, nevelőszülői vagy egyéb családjogi ügyek, a társadalombiztosítási juttatásokhoz való hozzáféréssel kapcsolatos kérdések stb. Általában úgy tekinthető, hogy a gyermek mindenek felett álló érdeke az, ha van egy megbízható ügyvéd, aki referenciaként eljáró jogásként foglalkozik a különböző jogi eljárásokkal - vagy legalábbis koordinálja azokat.
- Az ingyenes jogi segítséget nem minden esetben lehet igénybe venni a jog minden területén. Ha ez akadályozza Önt abban, hogy e területeken segítséget nyújtson, fontolóra veheti, hogy más módszereket találjon a díjainak fedezésére (pl. alapítványok, nonprofit szervezetek), vagy bizonyos szolgáltatásokat pro-bono alapon ajánljon fel.

- Ha nem érzi magát elég hozzáértőnek ahhoz, hogy a jog más területein is segítséget nyújtson, megfontolhatja, hogy együttműködjön egy másik, erre az ügyre szakosodott jogással - ami továbbra is lehetővé tenné, hogy Ön legyen a gyermek fő kapcsolattartója.
- Kövesse a folyamatosság elvét. Győződjön meg arról, hogy ügyfele képviselétét ellátja az őt esetlegesen érintő különböző (büntető)eljárások során.

MELLÉKLETEK

TOVÁBBI ERŐFORRÁSOK GYERMEKKORÚ ÜGYFELÉNEK TÁMOGATÁSÁHOZ

A melléklet Eszközök az aggodalmat érző gyermekkel való bánásmódhoz

B melléklet Eszközök a szorult helyzetben lévő gyermekkel való bánásmódhoz

C melléklet Eszközök a tehetetlenség érzésének kezelésére

D melléklet Olyan eszközök, amelyek segítenek a gyermekkorú ügyfélnek ön maga segítésében

E melléklet Az aktív odafigyelés eszközei

F melléklet Esettanulmány – A magánzárka értékelése mentálhigiénés szempontból

A melléklet

Eszközök az aggodalmat érző gyermekkel való bánásmódhoz

MI TÖRTÉNHEK ILLETVE MI FOG TÖRTÉNNI

Amikor az ember aggódik valami miatt, könnyű elképzelni a legrosszabb dolgot, ami csak történhet. A valóságban ezek az aggályok talán soha nem válnak valóra. Az, hogy mi történhet, nem ugyanaz, mint hogy mi fog történni.

Mi az, ami miatt aggódik?

Ha arra gondol, hogy mi fog történni, ahelyett, hogy mi történhet, az segíthet csökkenteni az aggodalmakat. Amikor csak aggódni kezd, válaszolja meg ezeket a kérdéseket:

Melyek a jelei annak, hogy az aggodalma nem válik valóra?

Ha az aggodalma nem válik valóra, valószínűleg mi fog történni helyette?

Ha az aggodalma mégis valóra válik, hogyan fogja kezelni? Végül rendbe jön majd?

E kérdések megválaszolása után hogyan változott az aggodalma?

Forrás: Therapist Aid: Worry Exploration Questions, (Segítség a terapeuta számára: Kérdések az aggodalom feltárására), © 2020 Therapist Aid LLC, Szolgáltató: [TherapistAid.com](https://www.therapistaid.com)

B melléklet

Eszközök a szorult helyzetben lévő gyermekkel való bánásmódhoz

HA VALAKI SÚLYOS SZORULT HELYZETBEN SZENVED

A stressz fent leírt jelei természetesek, és idővel ingadozhatnak. Néhány embernél hosszabb ideig tartó és intenzívebb reakciók jelentkezhetnek. Ha ez megtörténik, súlyosan szorult helyzetbe kerülhetnek. A súlyos szorult helyzet normális reakció a rendkívüli körülményekre, de ez meggátolhatja az embereket abban, hogy képesek legyenek a cselekvésre. Egy ilyen helyzetben valószínű, hogy az illetőt szakemberek segítségére kell majd bízni. Annak jelei, hogy valaki súlyos szorult helyzetben van, a következők lehetnek:

Anyira feldúltak, hogy nem tudnak gondoskodni magukról vagy másokról:

Anyira feldúltak, hogy nem tudnak gondoskodni magukról vagy másokról
Nagyon szorongó és ijedt állapot
Arról beszél, hogy ártani akar magának vagy meg akarja ölni magát

Sírás
Reszketés

Nem tudják a nevüket, honnan származnak, mi történik
Mások bántalmazásával való fenyegetőzés

Kiabálás
Nagyon visszahúzódnak látszik Zavarodottság vagy „valószerűtlenség” érzése

Mérges

MIT KELL TENNI, HA SÚLYOS SZORULT HELYZETBEN LÉVŐ SZEMÉLLEL TALÁLKOZIK

1. Első a biztonság! Győződjön meg arról, hogy Ön, az érintett személy és mások biztonsága nem szenvedhet kárt. Ha nem érzi magát biztonságban, távozzon, és kérjen segítséget. Ha úgy gondolja, hogy az illető kárt tehet magában, kérjen segítséget (kérjen meg egy kollégát, hívja a mentőszolgálatot stb.). Tegyen megelőző intézkedéseket a Covid-19 fertőzés ellen (pl. Fizikai távolságtartás). NE tegye ki magát kockázatnak.

2. Tudassa az illetővel, hogy kicsoda Ön: Mutakozzon be egyértelműen és tisztelettudóan – mondja meg a nevét és a feladatkeretét, valamint, hogy segíteni jött. Kérdezze meg a nevét, hogy meg tudja szólítani.

3. Maradjon nyugodt: Ne kiabáljon az illetővel, és ne alkalmazzon ellene fizikai kényszert.

4. Figyeljen oda: Alkalmazza a 2. Modulban leírt kommunikációs készségeit. Ne gyakoroljon nyomást az illetőre, hogy beszéljen. Legyen türelmes, és nyugtassa meg az érintettet, hogy Ön azért van ott, hogy segítsen és meghallgassa.

B melléklet

5. Adjon gyakorlati vigaszt és információt: Ha lehetséges, kínáljon az illetőnek olyan nyugodt helyet, ahol beszélgethetnek; valamint alkoholmentes italt vagy takarót. Ezek a vigasztaló gesztusok segítenek abban, hogy biztonságban érezzék magukat. Kérdezze meg, mire van szüksége – ne tétélezze fel, hogy tudja.

6. Segítsen az érintetteknek visszaszerezni az irányítást:

- Ha az illető szorong, segítsen neki lassan lélegezni
- Ha az illető nem érzékeli a környezetét, emlékeztesse, hogy hol van, a hét melyik napja van, és hogy Ön kicsoda. Kérje meg, hogy vegye észre a közvetlen környezetében lévő dolgokat (pl. „Nevez meg egy dolgot, amit látsz vagy hallasz”).
- Segítsen saját jó megküzdési stratégiáik használatában, és hogy az életükben szereplő segítő személyekhez fordulhassanak.

7. Adjon egyértelmű tájékoztatást: Adjon megbízható tájékoztatást, hogy segítsen az érintettnek megérteni a helyzetet és hogy milyen segítség áll rendelkezésre. Ügyeljen arra, hogy olyan szavakat használjon, amelyeket megért (nem pedig bonyolult szavakat). Az üzenetet egyszerűen fogalmazza meg, és szükség esetén ismétlje meg vagy írja le. Kérdezze meg, hogy megértette-e, vagy van-e kérdése.

8. Maradjon az illetővel: Lehetőleg ne hagyja egyedül az illetőt. Ha nem tud vele maradni, keressen egy megbízható személyt (egy kollégát vagy barátot), aki vele marad, amíg Ön nem talál segítséget, vagy amíg a gyermek nem nyugszik meg.

9. Kérjen szakértői támogatást: Ne lépje túl ismeretei határait. Hagyja, hogy más, szakképzettebb személyek, például orvosok, ápolók, tanácsadók és mentálhigiénés szakemberek vegyék át a munkát. Közvetlenül hozza kapcsolatba az illetőt a támogatási szolgáltatásokkal, vagy gondoskodjon arról, hogy az illető rendelkezzen elérhetőségi információkkal és egyértelmű utasításokkal a további segítség igénybevételéhez.

Ha éppen telefonon beszél, próbáljon addig a vonalban maradni a személlyel, amíg az megnyugszik, és/vagy amíg nem tudja felvenni a kapcsolatot a segélyszolgálattal, hogy közvetlenül segítséget kapjon. Ellenőrizze, hogy komfortosan érzi-e magát, és tud-e beszélni.

Forrás: IASC, Basic Psychosocial Skills – A Guide for COVID-19 Responders (Alapvető pszichoszociális készségek – Útmutató a COVID-19 válaszadók számára), 16. O. (2020), elérhető online:

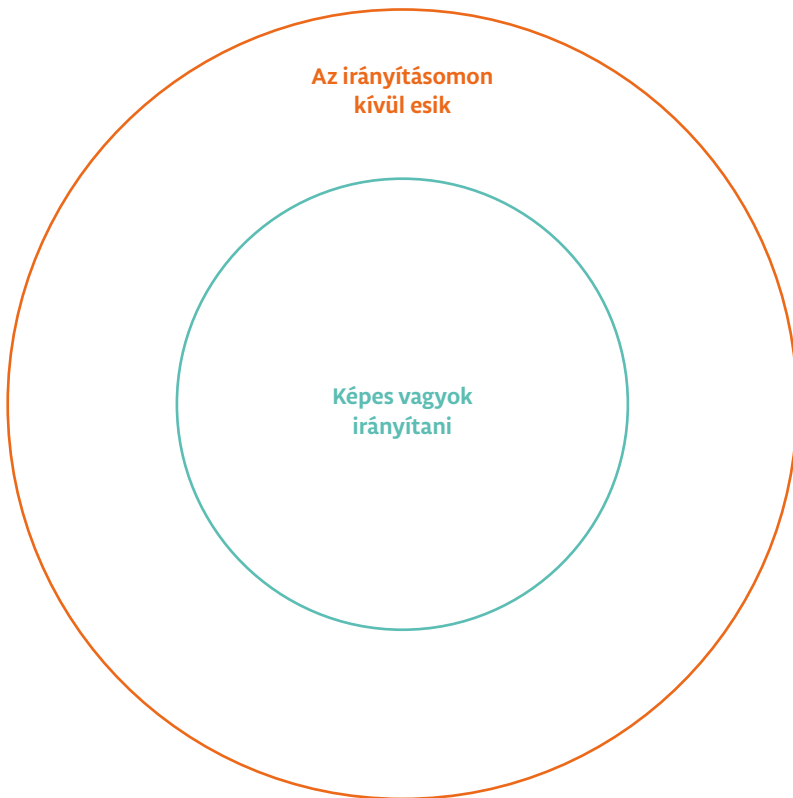
<https://interagencystandingcommittee.org/system/files/2020-05/Basic+Psychosocial+Skills-+A+Guide+for+COVID-19+Responders.pdf>

„Ezt a fordítást nem az Ügynökségek Közi Állandó Bizottság (Inter-Agency Standing Committee IASC) készítette. Az IASC nem felelős e fordítás tartalmáért vagy pontosságáért. Az eredeti angol nyelvű kiadás „Inter-Agency Standing Committee. Basic Psychosocial Skills: A Guide for COVID-19 Responders (Ügynökségek Közi Állandó Bizottság. Alapvető pszichoszociális készségek: Útmutató a COVID-19 válaszadók számára)”. Licenc: CC BY-NC-SA 3.0 IGO a mértékadó és hiteles kiadás.”

Eszközök a tehetetlenség érzésének kezelésére

AZ IRÁNYÍTÁS KÖREI

Ha tehetetlennek érzi magát a másokon való segítség tekintetében, hasznos lehet, ha beazonosítja azokat a problémákat, amelyekkel kapcsolatban képes valamit tenni, és azokat, amelyekre vonatkozóan nem. Bocsásson meg magának, és legyen kíméletes önmagával, ha egy adott helyzetben nem képes segíteni.

Forrás: IASC, Basic Psychosocial Skills – A Guide for COVID-19 Responders (Alapvető pszichoszociális készségek – Útmutató a COVID-19 válaszadók számára), 22. O. (2020), elérhető online:

<https://interagencystandingcommittee.org/system/files/2020-05/Basic+Psychosocial+Skills-+A+Guide+for+COVID-19+Responders.pdf>

„Ezt a fordítást nem az Ügynökségközi Állandó Bizottság (Inter-Agency Standing Committee IASC) készítette. Az IASC nem felelős e fordítás tartalmáért vagy pontosságáért. Az eredeti angol nyelvű kiadás „Inter-Agency Standing Committee. Basic Psychosocial Skills: A Guide for COVID-19 Responders (Ügynökségközi Állandó Bizottság. Alapvető pszichoszociális készségek: Útmutató a COVID-19 válaszadók számára)”. Licenc: CC BY-NC-SA 3.0 IGO a mértékadó és hiteles kiadás.”

D melléklet

Olyan eszközök, amelyek segítenek a gyermekkorú ügyfélnek önmaga segítésében

MÁSOKON SEGÍTENI, HOGY ÖNMAGUKON SEGÍTSENEK

Annak érdekében, hogy az emberek sikeresen talpra álljanak, gyakran érezniük kell, hogy némi irányítással rendelkeznek az életük felett. Mások támogatásának legjobb módja, ha segítünk rajtuk önmagukon segíteni. Ezáltal több energiája és ideje lesz rá, hogy másokon segítsen. A **STOP-THINK-GO (LEÁLLÁS-GONDOLKODÁS-TOVÁBBHALADÁS)** módszere használható arra, hogy másokat támogasson saját problémáik kezelésében.

STOP (LEÁLLÁS) Segítsen az illető személynek szünetet tartani, és átgondolni, hogy melyek a legsürgetőbb problémák. Segítsen az illetőnek, hogy az irányítási körök segítségével olyan problémát azonosítson és válasszon ki, amellyel kapcsolatban tehet valamit.

THINK (GONDOLKODÁS) Biztassa a személyt, hogy gondolkodjon el a probléma kezelésének módjain. A következő kérdések segíthetnek:

- Mit tett a múltban az ilyen problémák leküzdésére?
- Mivel próbálkozott már?
- Van valaki, aki segíthet a probléma kezelésében (pl. Barátok, hozzátartozók vagy szervezetek)?
- Más ismerősének is vannak hasonló problémái? Hogyan sikerült ezt megoldania?

GO (TOVÁBBHALADÁS) Segítsen az illetőnek, hogy válasszon egy módszert a probléma kezelésére, és próbálja ki. Ha ez nem működik, biztassa az illetőt, hogy próbáljon ki egy másik megoldást.

Forrás: IASC, Basic Psychosocial Skills – A Guide for COVID-19 Responders (Alapvető pszichoszociális készségek – Útmutató a COVID-19 válaszadók számára), 13. O. (2020), elérhető online:

<https://interagencystandingcommittee.org/system/files/2020-05/Basic+Psychosocial+Skills+-+A+Guide+for+COVID-19+Responders.pdf>

„Ezt a fordítást nem az Ügynökségközi Állandó Bizottság (Inter-Agency Standing Committee IASC) készítette. Az IASC nem felelős e fordítás tartalmáért vagy pontosságáért. Az eredeti angol nyelvű kiadás „Inter-Agency Standing Committee. Basic Psychosocial Skills: A Guide for COVID-19 Responders (Ügynökségközi Állandó Bizottság. Alapvető pszichoszociális készségek: Útmutató a COVID-19 válaszadók számára)”. Licenc: CC BY-NC-SA 3.0 IGO a mértékadó és hiteles kiadás.”

Az aktív odafigyelés eszközei

Az aktív odafigyelés olyan technika, amely segít abban, hogy megfelelően odafigyeljen és támogató módon kommunikáljon. Ez 3 lépésből áll:

Odafigyelő hallgatás

- Próbálja valóban megérteni az illető nézőpontját és érzéseit.
- Hagyja beszélni őket; maradjon csendben, amíg be nem fejezte a mondanóját.
- Zárja ki a zavaró tényezőket – zajos a környezet? El tudna menni egy csendesebb helyre? Meg tudja nyugtatni az elméjét, és képes a személyre és a mondanivalójára koncentrálni?
- Legyen kedves, nyitott és laza, amikor bemutatkozik.

Ismétlés

- Ismétlje meg az illető által megfogalmazott üzeneteket és kulcsszavakat, pl. „Azt mondja, hogy a gyermekei gondozása munka mellett megterhelő lehet.”
- Kérjen egyértelműsítést, ha valamit nem értett meg, például: „Nem egészen értettem, amit az előbb mondott, megismételné, kérem?”.

A végén foglalja össze, amit megértett

- Határozza meg és tükrözze vissza a legfontosabb szempontokat, amelyeket az illető mondott, hogy az illető tudhassa, Ön is hallotta, és hogy megbizonyosodjon arról, hogy jól értette, pl. „Abból, amit az imént mondott, úgy értelmezem, hogy Ön elsősorban [foglalja össze a fő aggályait, amelyeknek hangot adott] miatt aggódik, igaz ez?”.
- Írja le, amit hallott, ahelyett, hogy azt értelmezné, hogy mit érez az illető a helyzettel kapcsolatban (pl. Ne mondja: „Biztosan szörnyen/letörten érzi magát”). Ne ítélje el őket vagy a helyzetüket.

Forrás: IASC, *Basic Psychosocial Skills – A Guide for COVID-19 Responders (Alapvető pszichoszociális készségek – Útmutató a COVID-19 válaszadók számára)*, 11. O. (2020), elérhető online:

<https://interagencystandingcommittee.org/system/files/2020-05/Basic+Psychosocial+Skills-+A+Guide+for+COVID-19+Responders.pdf>

„Ezt a fordítást nem az Ügynökségek Közi Állandó Bizottság (Inter-Agency Standing Committee IASC) készítette. Az IASC nem felelős e fordítás tartalmáért vagy pontosságáért. Az eredeti angol nyelvű kiadás „Inter-Agency Standing Committee. Basic Psychosocial Skills: A Guide for COVID-19 Responders (Ügynökségek Közi Állandó Bizottság. Alapvető pszichoszociális készségek: Útmutató a COVID-19 válaszadók számára)”. Licenc: CC BY-NC-SA 3.0 IGO a mértékadó és hiteles kiadás.”

Esettanulmány – A magánzárka értékelése mentálhigiénés szempontból

Az esettanulmányban bemutatott szituáció pszichológus általi értékelése így nézhet ki:

[A tények objektív leírása]

AJÁNLOTT INTÉZKEDÉSEK

A következő lépéseket kellett volna megtenni:

- Helyezze az illetőt biztonságos és támogató környezetbe egy egészségügyi intézményben
- Ne hagyja egyedül az illetőt – mindig kísérje figyelemmel
- Orvosilag kezeljen minden sérülést vagy mérgezést
- Ha kórházi kezelésre van szükség, továbbra is szorosan kísérje figyelemmel az illetőt az öngyilkosság megelőzése érdekében
- Ajánlja fel és aktiválja a pszichoszociális támogatást
- Ajánljon gondozói támogatást
- Forduljon mentálhigiénés szakemberhez
- Rendszeresen tartsa a kapcsolatot az illetővel és kövesse nyomon a helyzetét

A MEGHOZOTT INTÉZKEDÉSEK HIÁNYOSSÁGAI

Ennek megfelelően több olyan iránymutatás is van, amelyet a hatóságok nem követtek annak megállapítása után, hogy az ügyfelet az önpusztítás veszélye fenyegeti. Konkrétan:

1. Magára hagyták.
2. Nem kapott támogató környezetet.
3. A mentális állapotát és az érzelmi szorult helyzetét nem ismerték fel/nem kezelték.
4. Pszichoszociális támogatást nem ajánlottak fel, és nem fordultak mentálhigiénés szakemberhez.
5. A háromnapos elkülönítés alatt nem volt lehetősége rendszeres kapcsolattartásra, és nem kapott megfelelő utógondozást sem, hogy kezelje az elkülönítés miatt átélt traumát.

Továbbá nem nyújtottak megfelelő tájékoztatást a felírt gyógyszerek szedésének előnyeiről, a várható mellékhatásokról, a gyógyszerek rendszeres szedésének fontosságáról (még akkor is, ha az állapotok/tünetek enyhülnek/javulni látszanak), valamint az egyes gyógyszerek szedésének ajánlott időtartamáról.

Azt, hogy az ügyfél nem tudta kommunikálni szükségleteit a nyelvi akadályok valamint a helyzet súlyossága miatt, figyelembe vették, és nem hisszük, hogy az egészségügyi szakemberek tekintetbe vették afgán származásának kulturális kontextusát, beleértve a trauma-informált megközelítés alkalmazását is.

F melléklet

Továbbá az egészségügyi szakemberek nem biztosítottak számára olyan környezetet, ahol lehetősége lett volna kifejezni a gyógyszerekkel vagy általában a kezelésével kapcsolatos aggályait. Emellett az ügyfelet nem kísérték kellőképpen figyelemmel a két napos elkülönítés alatt, ami növelte a túlادagolás kockázatát, és azonnali és/vagy szükséges kezelés nélkül sérülékennyé tette őt egy mániás epizód vagy más mellékhatások kialakulása szempontjából.

AZ ELKÜLÖNÍTÉS ALTERNATÍVÁI

Az elkülönítés alternatíváit, amelyek jobban megfeleltek volna az ügyfél igényeinek, és alkalmasabbak lettek volna a pszichológiai állapota kezelésére, nem vették figyelembe. Az ügyfél stabilizálása – és pszichológiai támogatásának biztosítása – lett volna az elsődleges feladat, hogy jobban megértsék az ideációja fő okát.

SZÜKSÉGES PSZICHOLÓGIAI TÁMOGATÁS

A megfelelő pszichológiai támogatás a következőket foglalná magában:

- Derítse ki az életben maradás indokait és módjait.
- Koncentráljon az illető erősségeire azáltal, hogy arra ösztönzi, hogy beszéljen arról, miként sikerült megoldani a korábbi problémákat.
- Fontolja meg a problémamegoldó terápia lehetőségét az elmúlt évben elkövetett önkárosító cselekményeket elkövető személyek megsegítésére, ha elegendő humán erőforrás áll rendelkezésre.
- Mozgósítsa a családot, a barátokat, az érintett személyeket és más rendelkezésre álló erőforrásokat, hogy gondoskodjon a személy szoros megfigyeléséről mindaddig, amíg fennáll az önkárosítás/öngyilkosság veszélye.
- Javasolja az illetőnek és a gondozóknak, hogy korlátozzák az önkárosításhoz/öngyilkossághoz használható eszközökhöz (pl. Rovarirtószerek/mérgező anyagok, vényköteles gyógyszerek, lőfegyverek stb.) való hozzáférést, ha az illetőnek önkárosító/öngyilkossági gondolatai vagy tervei vannak.
- Optimalizálja a rendelkezésre álló közösségi erőforrásokból elérhető szociális támogatást. Ide tartoznak az informális erőforrások, mint például a rokonok, barátok, ismerősök, kollégák és vallási vezetők, vagy a formális közösségi erőforrások, ha rendelkezésre állnak, mint például a krízisközpontok és a helyi mentálhigiéniai központok.

Az ügyfél nem részesült ilyen ellátásban; nem nyújtottak neki megfelelő pszichológiai segítséget, különösen nem tárták fel az önkárosítás lehetőségének okait, és nem kínáltak megoldásokat, valamint nem mozgósították családját, barátait és közösséget további támogatás céljából.

F melléklet

VÉGKÖVETKEZTETÉS

Végkövetkezésképpen a hatóságok reakciója nem volt megfelelő, és ártalmas hatással lehetett az ügyfélre.

Jogi képviselőként talán érdemes lenne megpróbálkozni azzal, hogy ehhez a jelentéshez hasonló információkat kapjon egy pszichológustól. Ennek alapján a hatóságoknak fel kell hívni a figyelmet az ilyen hiányosságokra, akár jogi lépésekkel, akár a témával foglalkozó kerekasztal-beszélgetés vagy szervezetközi megbeszélés tartásával.

HIVATKOZÁSOK

Publikációk

Child-Friendly Justice - European Network (Gyermekebarát Igazságszolgáltatás - Európai Hálózat), Child-Friendly Justice in Action: A toolkit for mainstreaming child friendly principles when working with children involved in administrative and judicial procedures (Gyermekebarát igazságszolgáltatás a gyakorlatban: A gyermekebarát elvek általános érvényesítésének eszköztára a közigazgatási és bírósági eljárásokban érintett gyermekekkel való foglalkozás során) (2020). https://c1b61ce3-1b9e-4928-8008-bb081ea48182.filesusr.com/ugd/053c39_9f641a0d8aa64c2d9c468ac9940a6136.pdf

Council of Europe (Európa Tanács): Guidelines of the Committee of Ministers of the Council of Europe on child-friendly justice (Az Európa Tanács Miniszteri Bizottságának iránymutatása a gyermekebarát igazságszolgáltatásról, 2010), elérhető itt: <https://www.coe.int/en/web/children/child-friendly-justice>

Council of the Baltic Sea States Secretariat and Child Circle (A Balti-tengeri Államok Tanácsának Titkársága és a Gyermekebarát Kör)/ Olivia Lind Haldorsson: Barnhus Quality Standards (Barnhus minőségi normák, 2017).

Council of the Baltic Sea States Secretariat and Child Circle (A Balti-tengeri Államok Tanácsának Titkársága és a Gyermekebarát Kör)/ Olivia Lind Haldorsson: Interagency Agreement - Template and guidance (Szervezetközi megállapodás - Sablon és útmutató, 2019).

Council of the Baltic Sea States Secretariat and Child Circle (A Balti-tengeri Államok Tanácsának Titkársága és a Gyermekebarát Kör)/ Rebecca O'Donnell: At the Crossroads: Exploring changes to criminal justice proceedings when they intersect with child protection proceedings in cases involving child victims of violence (Keresztúton: A büntetőjogi eljárások változásainak feltárása a gyermekvédelmi eljárásokkal való kapcsolódásuk esetén az erőszak áldozatául esett gyermekeket érintő ügyekben, 2020).

Defence for Children International (Nemzetközi Gyermekmentő Szolgálat, DCI) Belgium: Manual for EU member states: How to ensure the rights of children in conflict with the law? (Kézikönyv az EU tagállamai számára: Hogyan biztosíthatók a törvénnyel összeütközésbe került gyermekek jogai?) (2018) https://lachild.eu/wp-content/uploads/2016/05/MANUAL-FOR-EU-MS_Web_EN.pdf

Defence for Children International (Nemzetközi Gyermekmentő Szolgálat, DCI) Belgium: Lawyers defending children in conflict with the law - International Practical Guide (A törvénnyel összeütközésbe került gyermekeket védő ügyvédek - Nemzetközi gyakorlati útmutató) (2018). https://lachild.eu/wp-content/uploads/2016/05/DEI_GP_avocats_EN.pdf

Defence for Children International (Nemzetközi Gyermekmentő Szolgálat, DCI) Belgium: Poster on International Standards (A nemzetközi szabványokról szóló poszter) (2018). <https://lachimild.eu/wp-content/uploads/2018/07/Dei-poster-EN.pdf>

Defence for Children International (Nemzetközi Gyermekmentő Szolgálat, DCI) Belgium: Practical Guide - Monitoring places where children are deprived of liberty (Gyakorlati útmutató - A szabadságuktól megfosztott gyermekek számára fenntartott helyek figyelemmel kísérése) (2016). <http://www.childrensrightsbehindbars.eu/outputs/practical-guide>

Defence for Children International (Nemzetközi Gyermekmentő Szolgálat, DCI) Belgium: Practical Guide for Lawyers: How to defend a child in conflict with the law? (Gyakorlati útmutató ügyvédeknek: Hogyan védjük meg a törvénnyel összeütközésbe került gyermeket?) (2018). <https://lachimild.eu/wp-content/uploads/2016/05/PRACTICAL-GUIDE-FOR-LAWYERS.pdf>

DLA Piper: Access to justice and the right to education for children with disabilities (A fogyatékkal élő gyermekek igazságszolgáltatáshoz való hozzáférése és az oktatáshoz való joga, 2017).

Graziani Laurence / CLEAR Rights: European review of practices and gaps in legal aid systems for children in Belgium, France, Hungary, Romanian and the Netherlands (A gyermekeknek nyújtott jogsegélyezési rendszerek gyakorlatáról és hiányosságairól szóló európai összefoglaló közlemény Belgium, Franciaország, Magyarország, Románia és Hollandia vonatkozásában, 2021).

IASC. Basic Psychosocial Skills - A Guide for COVID-19 Responders (Alapvető pszichoszociális készségek - Útmutató a COVID-19 válaszadók számára, 2020). <https://interagencystandingcommittee.org/system/files/2020-05/Basic+Psychosocial+Skills+-+A+Guide+for+COVID-19+Responders.pdf>

Kraemer and Patten, „Establishing a Trauma-Informed Lawyer-Client Relationship (Trauma-informált ügyvéd-ügyfél kapcsolat kialakítása),” Trauma in Practice Vol. 33, Np. 10 (2014).

LA CHILD / Agne Limante, Simonas Nikartas, Ruta Vaiciuniene, Eva Gangneux, Blandine Lens, Klodian Gega, Holta Zajac, Rezarta Abdiu: Legal aid for children in in criminal proceedings: Report on current European national frameworks (2021). <https://lachimild.eu/wp-content/uploads/2021/06/FINAL-LA-Child-European-report-EN.pdf>

LA CHILD / Agne Limante, Simonas Nikartas, Ruta Vaiciuniene, Eva Gangneux, Blandine Lens, Klodian Gega, Holta Zajac, Rezarta Abdiu: Legal aid for children in in criminal proceedings: Report on current European national frameworks (Jogi segítség a büntetőeljárásban részt vevő gyermekek számára: Jelentés a jelenlegi európai nemzeti szintű keretéről) (2021). <https://lachimild.eu/wp-content/uploads/2021/06/International-report-new-version-with-cover.pdf>

LA CHILD / Agne Limante, Simonas Nikartas, Ruta Vaiciuniene, Eva Gangneux, Klodian Gega: Legal aid for children in conflict with the law in international and European instruments (Jogi segítség a törvénnyel összeütközésbe került gyermekek számára a nemzetközi és európai jogi eszközökben) (2021). https://lachimild.eu/wp-content/uploads/2021/10/LA-CHILD_EN_LowRes.pdf

LA CHILD / Eva Gangneux, Zoé Duthuillé, Agne Limante, Simonas Nikartas, Ruta Vaiviuniene, Klodian Gega: Guidelines for child-friendly legal aid for children in conflict with the law (Iránymutatások a törvénnyel konfliktusba került gyermekek számára nyújtott gyermekbarát jogi segítségről) (2021). https://lachild.eu/wp-content/uploads/2021/10/LA-CHILD_EN_LowRes.pdf

Policing of Children and Young People: A Case for “Child-Friendly Police,” (A gyermekekkel és fiatalokorúakkal szembeni rendőri fellépés: A „gyermekbarát rendőrség” melletti érvelés) Justice with Children, October (2021). https://www.tdh.ch/sites/default/files/policing_of_children_and_young_people_final-version.pdf

United Nations (Egyesült Nemzetek). Report of the Independent Expert leading the United Nations global study on children deprived of liberty (Az ENSZ szabadságuktól megfosztott gyermekekről szóló globális tanulmányát irányító független szakértő jelentése), A/74/136 vagy a végső jelentés (2019). <https://omnibook.com/global-study-2019/liberty/page-001.html>

Jogi keretek (főbb források)

Az Európai Parlament és az Európai Unió Tanácsának (EU) 2016/800 irányelve (2016. május 11.) a büntetőeljárások során gyanúsítottként vagy vádlottként részt vevő gyermekek számára biztosított eljárási garanciákról. <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/HTML/?uri=CELEX:32016L0800&from=EN>

United Nations Convention on the Rights of the Child (A gyermekek jogairól szóló ENSZ-egyezmény, UNCRC) <https://www.ohchr.org/EN/ProfessionalInterest/Pages/CRC.aspx>

Weboldalak

Childrens’ rights behind bars (Gyermekek jogai a rács mögött), elérhető a következő helyen: <http://www.childrensrightrightsbehindbars.eu>

Defence for Children International (Nemzetközi Gyermekmentő Szolgálat, DCI) Belgium: Alternative Ways to Address Youth (A fiatalok megszólításának alternatív módszerei), elérhető a következő helyen: <https://www.dei-belgique.be/index.php/projets/acheves/alternative-ways-to-address-youth.html>

Defence for Children International (Nemzetközi Gyermekmentő Szolgálat, DCI) Belgium: Young in Prison (Fiatalon a börtönben), elérhető a következő helyen: <https://www.dei-belgique.be/index.php/ressources-externes/publications/download/41-publications/439-projet-youthlab-theory-of-change-young-in-prison.html>

Emotion Aid. 5 steps for managing our emotions and reactions during times of stress or crisis. (Érzelmi támogatás. 5 lépés az érzelmeink és reakcióink kezelésére stressz vagy válság idején.) <https://healingtrauma.org/il/en/home-3/>

LA CHILD: My Lawyer My Rights (Az én ügyvédem, az én jogaim), elérhető a következő helyen: <https://lchild.eu/the-projects/mylawyer-myrights/>

Terre des hommes, JUST with children. Child-friendly justice for all children in Europe, Policy Brief (Terre des hommes, Szakpolitikai összefoglaló: IGAZSÁGOSAN a gyermekekkel. Gyermekbarát igazságszolgáltatás minden gyermek számára Európában), 2020, elérhető a következő helyen: <https://tdh-europe.org/library/policy-brief-just-with-children-child-friendly-justice-for-all-children-in-europe/7293>

Therapist Aid. Worry Exploration Questions (Segítség a terapeuta számára. Kérdések az aggodalom feltárása). <https://www.therapistaid.com/worksheets/worry-exploration-questions.pdf>

UNICEF: Justice for Children (UNICEF: Igazságszolgáltatás a gyermekek számára), elérhető a következő helyen: <https://www.unicef.org/protection/justice-for-children>

UNICEF: Psychosocial Support for Children (UNICEF: Pszichoszociális támogatás a gyermekek számára: 2010), elérhető a következő helyen: https://www.unicef-irc.org/publications/pdf/iwp_2010_14.pdf

A Barnahus minőségi normákra vonatkozó további hivatkozások:

<https://www.barnahus.eu/en/publication/at-the-crossroads-exploring-changes-to-criminal-justice-proceedings-when-they-intersect-with-child-protection-proceedings-in-cases-involving-child-victims-of-violence/>

<https://www.barnahus.eu/en/publication/interagency-agreement-template-and-guidance/>

<https://www.barnahus.eu/en/publication/standards/>

<https://childrenatrisk.cbss.org/publications/the-promise-barnahus-quality-standards/>

JEGYZETEK

A series of horizontal dotted lines for taking notes.

Ez az Útmutató mindazok számára készült, akik éppen **jogi képviseletet látnak el vagy tanácsot adnak egy, a törvénnyel összeütközésbe került gyermeknek** - és mindazok számára, akik a jövőben tervezik ezt tenni, és megfelelő tájékoztatást szeretnének kapni.

Ez a dokumentum tudásbázisként szolgál a jogi szakemberek számára. Az alábbiakat tartalmazza:

- **14 minőségi követelmény**, amely felsorolja az alapelveket (pl. részvételi, gyermekközpontú, biztonságos és védelmező stb.). A követelmények vonatkozásában olyan mérési mutatók kidolgozására történik javaslat, amelyek tükrözik azokat a kulcsfontosságú értékeket, követelményeket és normákat, amelyek olyankor relevánsak, amikor egy ügyvéd a törvénnyel összeütközésbe került gyermeket képvisel, vagy tanácsot ad számára.
- **Olyan Lépésről-lépésre felépített útmutató**, amely konkrét útmutatást tartalmaz az ügyvédek számára a gyermekeknek nyújtott jogi segítségnyújtás módjára vonatkozóan. Az útmutató olyan eszközként készült, amely rövid határidőn belül használható, és amely végigvezeti az ügyvédet a törvénnyel összeütközésbe került gyermek képviseletének megfelelő fázisaiban. A Lépésről lépésre felépített útmutató tájékoztatást nyújt a kockázatok felismeréséről és szükség esetén más szakemberekhez való megfelelő átirányításról is; különösen akkor, ha a gyermek mentálhigiéniai kihívásokkal küzd.

PROJEKT PARTNEREK:

A CLEAR-Rights projekt az Európai Unió Igazságügyi Programja (2014-2020) társfinanszírozásával valósul meg. A jelen dokumentum tartalma kizárólag a szerzők véleményét tükrözi, és az ő kizárólagos felelősségi körükbe tartozik. Az Európai Bizottság nem vállal felelősséget az ebben a dokumentumban foglalt információk felhasználásáért.